
ANARKISMI VAIKO SOSIALISMI?⁸⁴

Nykyajan yhteiskuntaelämän akseli on luokkataistelu. Ja tässä taistelussa jokainen luokka pitää ohjeinaan omaa ideologiaansa. Porvaristolla on oma ideologiansa — se on niinsanottu **liberalismi**. Myöskin proletariaatilla on oma ideologiansa — se on, kuten tunnettua, **sosialismi**.

Liberalismia ei voida pitää minään ehyenä ja jakautumattomana: se jakaantuu erilaisiksi suunniksi porvariston eri kerrostumia vastaavasti.

Ei ole ehyt ja jakautumaton sosialismikaan: siinä on samoin erilaisia suuntia.

Me emme ryhdy tässä tarkastelemaan liberalismia, se on parempi lykätä toiseen kertaan. Me haluamme tutustuttaa lukijan ainoastaan sosialismiin ja sen virtauksiin. Mielestämme se tulee olemaan hänelle mielenkiintoisempaa.

Sosialismi jakaantuu kolmeen päävirtaukseen: **reformismiin, anarkismiin ja marxilaisuuteen**.

Reformismi (Bernstein y.m.), joka pitää sosialismia vain kaukaisena päämääränä eikä minään muuna, reformismi, joka tosiasiallisesti kieltää sosialistisen

vallankumouksen ja yrittää pystyttää sosialismin rauhallista tietä, reformismi, joka ei julista luokkien taistelua, vaan niiden yhteistoimintaa,— tuo reformismi rappeutuu päivä päivältä, kadottaa päivä päivältä kaikki sosialismin tunnusmerkit, ja meidän mielestämme sen tarkastelu tässä, näissä kirjoituksissa sosialismia määriteltäessä ei ole lainkaan tarpeellista.

Aivan toisin on asia marxilaisuuteen ja anarkismiin nähden: niitä kumpaakin pidetään nykyään sosialistisina virtauksina, ne käyvät keskenään raivokasta taistelua, ne kumpikin pyrkivät esittämään itsensä proletariaatille todellisina sosialistisina oppeina, ja niiden tarkastelu sekä toisiinsa vertaileminen tulee tietysti olemaan lukijalle paljon mielenkiintoisempaa.

Me emme kuulu niihin ihmisiin, jotka „anarkismi“ sanaa mainittaessa kääntävät halveksuvasti selkänsä ja kädellään huitaisten sanovat: „Viitsittekin kajota siihen, eihän siitä kannata puhuakaan!“ Meidän mielestämme sellainen halpahintainen „arvostelu“ on sekä kelvotonta että hyödytöntä.

Me emme kuulu niihinkään ihmisiin, jotka lohduttavat itseään sillä, että anarkisteillahan „ei ole joukkoa ja sen vuoksi he eivät ole niinkään vaarallisia“. Kysymys ei ole siitä, kenen mukana tänään kulkee suurempi tai pienempi „joukko“,—kysymys on opin olemuksesta. Jos anarkistien „oppi“ ilmaisee totuuden, silloin on itsestään selvää, että se pakostakin raivaa itselleen tien ja kerää joukon ympärilleen. Jos se taas on paikkansapitämätöntä ja rakentuu valheelliselle perustalle, niin se ei ole pitkäikäinen ja tulee roikkumaan ilmassa. Mutta anarkismin paikkansapitämätömyys on todistettava.

Eräät luulevat, että marxilaisuudella ja anarkismilla on samat periaatteet, että niiden välillä on vain taktillisia erimielisyyksiä, joten heidän mielestään on kerrassaan mahdotonta asettaa vastakkain näitä kahta virtausta.

Mutta se on suuri erehdys.

Me olemme sitä mieltä, että anarkistit ovat marxilaisuuden todellisia vihollisia. Me siis myönnämme senkin, että todellisia vihollisia vastaan on käytävä myöskin todellista taistelua. Ja sen vuoksi on tarkasteltava anarkistien „oppi“ alusta loppuun asti sekä punnittava se perusteellisesti ja kaikinpuolisesti.

Asia on niin, että marxilaisuus ja anarkismi rakentuvat kokonaan eri periaatteille siitä huolimatta, että ne kumpikin esiintyvät taistelutantereella sosialistisen lipun alla. Anarkismin kulmakivi on **yksilö**, jonka vapauttaminen on sen mielestä joukon, kollektiivin, vapautuksen pääehto. Anarkismin mielestä joukon vapautus on mahdotonta niin kauan, kun yksilö ei ole vapautunut, jonka vuoksi sen tunnus on: „Kaikki yksilön hyväksi“. Marxilaisuuden kulmakivi sitävastoin on **joukko**, jonka vapauttaminen on sen mielestä yksilön vapautuksen pääehto. Marxilaisuuden mielestä siis **yksilön** vapautuminen on mahdotonta niin kauan, kun joukko ei ole vapautunut, jonka vuoksi sen tunnus on: „Kaikki joukon hyväksi“.

On selvää, että tässä meillä on kaksi periaatetta, jotka kieltävät toinen toisensa, eikä ainoastaan taktillisia erimielisyyksiä.

Kirjoitustemme tarkoituksena on asettaa rinnastusten nämä kaksi vastakkaista periaatetta, verrata toisiinsa marxilaisuutta ja anarkismia sekä siten valaista

niiden vahvoja puolia ja puutteellisuuksia. Samalla me pidämme tarpeellisena jo tässä tutustuttaa lukija kirjoitusten suunnitelmaan.

Me alamme marxilaisuuden luonnehtimisesta, kajoamme sivumennen anarkistien katsantokantoihin marxilaisuuteen nähden ja sitten siirrymme itse anarkismin arvosteluun. Nimittäin: esitämme dialektisen metodin, anarkistien katsantokannat tähän metodiin nähden ja arvostelumme; materialistisen teorian, anarkistien katsantokannat ja arvostelumme (tässä tulee sanotuksi samalla sosialistisesta vallankumouksesta, sosialistisesta diktatuurista, minimiohjelmasta ja yleensä taktiikasta); anarkistien filosofian ja arvostelumme; anarkistien sosialismin ja arvostelumme; anarkistien taktiikan ja järjestön — sekä lopuksi teemme johtopäätöksemme.

Yritämme saada todistetuksi, että anarkistit pikku-yhteisöjen sosialismin julistajina eivät ole todellisia sosialisteja.

Yritämme saada myöskin todistetuksi, että anarkistit eivät ole todellisia vallankumouksellisiakaan, koska he kieltävät proletariaatin diktatuurin...

Käymme siis asiaan.

I

DIALEKTINEN METODI

Maailmassa kaikki liikkuu... Elämä muuttuu, tuotantovoimat kasvavat, vanhat suhteet luhistuvat.

K. Marx

Marxilaisuus ei ole ainoastaan sosialismin teoria, se on ehjä maailmankatsomus, filosofinen järjestelmä, josta Marxin proletaarinen sosialismi johtuu itsestään.

Tätä filosofista järjestelmää nimitetään dialektiseksi materialismiksi.

Sen vuoksi marxilaisuuden selittäminen merkitsee myöskin dialektisen materialismin selittämistä.

Miksi tätä järjestelmää nimitetään dialektiseksi materialismiksi?

Siksi, että sen **metodi** on dialektinen ja **teoria** materialistinen.

Mitä on dialektinen metodi?

Sanotaan, että yhteiskuntaelämä on keskeytymättömän liikkeen ja kehityksen tilassa. Se onkin totta: elämää ei voida pitää jonain muuttumattomana ja liikkumattomana, se ei koskaan pysähdy jollekin yhdelle tasolle, se on ainaisessa liikkeessä, ainaisessa tuhoutumis- ja syntymisprosessissa. Sen vuoksi elämässä on aina **uutta ja vanhaa, kasvavaa ja kuolevaa, vallankumouksellista ja vastavallankumouksellista.**

Dialektinen metodi sanoo, että elämää on tarkasteltava juuri sellaisena, minkälainen se todellisuudessa on. Me olemme nähneet, että elämä on keskeytymättömässä liikkeessä, siis meidän on tarkasteltava elämää sen liikkumistilassa ja asetettava kysymys: minne elämä menee? Me olemme nähneet, että elämä on alituista tuhoutumista ja syntymistä, siis meidän velvollisuutemme on tarkastella elämää sen tuhoutumisessa ja syntymisessä sekä asetettava kysymys: mitä tuhoutuu ja mitä syntyy elämässä?

Se, mikä elämässä syntyy ja päivästä toiseen kasvaa, on voittamatonta, sen liikettä eteenpäin on mahdotonta pysähdyttää. Kun siis esimerkiksi elämässä syntyy proletariaatti luokkana ja se kasvaa päivästä toiseen, niin olipa se **tänään** miten heikko ja vähä-

lukuinen hyvänsä, se loppujen lopuksi kuitenkin voittaa. Miksi? Siksi, että se kasvaa, voimistuu ja menee eteenpäin. Sen, mikä elämässä vanhenee ja kulkee hautaansa kohti, täytyy päinvastoin kiertämättä kärsiä tappio, vaikkapa se tänään muodostaisi jättiläisvoiman. Kun siis esimerkiksi porvaristo menettää vähitellen maaperän jalkojensa alta ja menee joka päivä taaksepäin, niin olipa se tänään miten voimakas ja suurilukuinen hyvänsä, se kärsii kuitenkin loppujen lopuksi tappion. Miksi? Juuri siksi, että se luokkana hajoaa, heikkenee, vanhenee ja muodostuu liikalastiksi elämässä.

Tästä onkin syntynyt tunnettu dialektinen väittämä: kaikki se, mikä todella on olemassa, s.o. kaikki se, mikä päivästä toiseen kasvaa, on järkevää, mutta kaikki se, mikä päivästä toiseen hajoaa, on järjetöntä eikä siis välttä tappiota.

Esimerkki. Viime vuosisadan kahdeksankymmenluvulla syntyi Venäjän vallankumouksellisen sivistyneistön keskuudessa suuri kiista. Narodnikit väittivät, että päävoima, joka voi ottaa tehtäväkseen „Venäjän vapauttamisen“, on maaseudun ja kaupungin pikkuporvaristo. Miksi? kysyivät marxilaiset heiltä. Siksi, sanoivat narodnikit, että maaseudun ja kaupungin pikkuporvaristo muodostaa nykyään enemmistön ja sen lisäksi se on köyhää ja elää kurjuudessa.

Marxilaiset vastasivat: on totta, että maaseudun ja kaupungin pikkuporvaristo muodostaa nykyään enemmistön ja että se on todellakin köyhää, mutta onko kysymys siitä? Pikkuporvaristo on jo pitkän aikaa muodostanut enemmistön, mutta tähän mennessä se ei ole ilman proletariaatin apua osoittanut minkään-

laista aloitekykyä taistelussa „vapauden“ puolesta. Mutta miksi? Siksi, että pikkuporvaristo luokkana ei kasva, vaan päinvastoin päivästä toiseen hajoaa ja jakaantuu porvareiksi ja proletaareiksi. Toisaalta ei tietysti köyhyydelläkään ole tässä ratkaisevaa merkitystä: „ryysyläiset“ ovat pikkuporvaristoa köyhempiä, mutta kukaan ei sano, että he voivat ottaa tehtäväkseen „Venäjän vapauttamisen“.

Kuten näette, kysymys ei ole siitä, mikä luokka muodostaa tänään enemmistön tai mikä luokka on köyhempi, vaan siitä, mikä luokka lujittuu ja mikä luokka hajoaa.

Ja koska proletariaatti on ainoa luokka, joka keskeytymättä kasvaa ja lujittuu, joka vie eteenpäin yhteiskuntaelämää ja kokoo ympärilleen kaikki vallankumoukselliset ainekset, niin meidän velvollisuutemme on tunnustaa se päävoimaksi nykyajan liikkeessä, käydä sen riveihin ja ottaa sen edistykselliset pyrkimykset omiksi pyrkimyksiksemme.

Niin vastasivat marxilaiset.

Ilmeistä on, että marxilaiset tarkastelivat elämää dialektisesti, kun taas narodnikit ajattelivat metafyyllisesti,— he kuvittelivat yhteiskuntaelämän pysähtyneeksi yhteen kohtaan.

Näin tarkastelee dialektinen metodi elämän kehitystä.

Mutta on olemassa erilaista liikettä. Yhteiskuntaelämässä tapahtui liike „joulukuun päivinä“, jolloin proletariaatti suoristi selkensä ja hyökkäsi asevarastoihin ja lähti rynnäkköön taantumusta vastaan. Mutta yhteiskunnalliseksi liikkeeksi on nimitettävä edellistenkin vuosien liikettä, jolloin proletariaatti „rauhal-

lisen“ kehityksen oloissa rajoittui erillisiin lakkoihin ja pienten ammattiliittojen perustamiseen.

On selvää, että liikkeellä on erilaisia muotoja.

Niinpä dialektinen metodi sanookin, että liikkeellä on kahdenlainen muoto: evolutioninen ja vallankumouksellinen.

Liike on evolutionista, kun edistykselliset ainekset jatkavat vaistovarisesti jokapäiväistä työtään ja aiheuttavat vanhaan järjestelmään pieniä **määrällisiä** muutoksia.

Liike on vallankumouksellista, kun nuo samat ainekset yhdistyvät, tulevat yhtenäisen aatteen läpituksiksi ja syöksyvät vihollisleiriä vastaan hävittääkseen vanhan järjestelmän perinpohjin ja tehdäkseen elämään **laadullisia** muutoksia, pystyttääkseen uuden järjestelmän.

Evolutio valmistelelee vallankumousta ja luo sille maaperän, mutta vallankumous vie evolution päätökseen ja edistää sen työtä vastaisuudessa.

Samanlaisia prosesseja tapahtuu myöskin luonnon elämässä. Tieteen historia osoittaa, että dialektinen metodi on todella tieteellinen metodi: astronomiasta sosiologiaan asti saa kaikkialla vahvistuksensa se ajatus, että maailmassa ei ole mitään ikuista, että kaikki muuttuu, kaikki kehittyy. Kaikkea pitää siis luonnossa tarkastella liikkeen ja kehityksen näkökannalta. Ja se merkitsee, että dialektiikan henki kulkee punaisena lankana kaiken nykyaikaisen tieteen läpi.

Mitä taas tulee liikkeen muotoihin, mitä tulee siihen, että dialektiikan mukaan pienet **määrälliset** muutokset johtavat loppujen lopuksi suuriin **laadullisiin** muutoksiin, niin tällä lailla on yhtäläinen voima

myöskin luonnon historiassa. Mendelejevin „alkuaineiden periodinen järjestelmä“ osoittaa selvästi, miten suuri merkitys luonnon historiassa on laadullisten muutosten syntymisellä määrällisistä muutoksista. Sitä samaa todistaa biologiassa neolamarckismin teoria, jolle neodarvinismi luovuttaa paikkansa.

Me emme puhu mitään muista tosiasioista, joita F. Engels on riittävän tyhjentävästi valaissut teoksessaan „Anti-Dühring“.

Sellainen on dialektisen metodin sisältö.

* * *

Mitä mieltä anarkistit ovat dialektisesta metodista?

Kaikille on tunnettua, että dialektisen metodin kanta-isä oli Hegel. Marx puhdisti ja paransi tätä metodologiaa. Tämä seikka on tietysti tunnettua anarkisteillekin. He tietävät, että Hegel oli vanhoillinen, ja niinpä he tilaisuutta hyväkseen käyttäen sättivät täyttä kurkkua Hegeliä „restauration“ kannattajana, he mielellään „todistelevat“, että „Hegel on restauration filosofi... että hän ylistää virkavaltaista perustuslaillisuutta sen absoluuttisessa muodossa, että hänen historianfilosofiansa yleisajatus on alistettu restauratiokauden filosofiselle suunnalle ja palvelee sitä“ ja niin edelleen, ynnä muuta sellaista (kts. „Nobati“⁸⁵ № 6. V. Tsherkezishvilin kirjoitus).

Samaa „todistelee“ tunnettu anarkisti Kropotkin teoksissaan (katso esimerkiksi hänen kirjaansa „Tiede ja anarkismi“, venäjänkielellä).

Kropotkinia matkivat yhteen ääneen meidän kropotkinilaisemme Tsherkezishvilistä aina S. G:hen asti (katso „Nobatin“ numeroita).

Tosin tästä ei heidän kanssaan kukaan väittele, päinvastoin, jokainen on samaa mieltä siitä, että Hegel ei ollut vallankumouksellinen. Marx ja Engels todistivat itse ennen kaikkia muita kirjassaan „Arvostelevan arvostelun arvostelua“, että Hegelin historialliset katsantokannat ovat perinpohjin ristiriidassa kansan itsevaltiuden kanssa. Mutta siitä huolimatta anarkistit kuitenkin „todistelevat“ ja pitävät tarpeellisena joka päivä „todistella“, että Hegel on „restauration“ kannattaja. Mitä varten he sen tekevät? Luultavasti sitä varten, että voisivat kaikella sillä saada Hegelin huonoon valoon ja että lukija tuntisi, että „taantumuksellisen“ Hegelin metodikaan ei voi olla olematta „inhoittava“ ja epätieteellinen.

Anarkistit luulevat siten kumoavansa dialektisen metodin.

Me sanomme, että sillä tavalla he eivät saa todistetuksi mitään muuta kuin oman sivistymättömyytensä. Pascal ja Leibniz eivät olleet vallankumouksellisia, mutta heidän keksimänsä matemaattinen metodi on nykyään tunnustettu tieteelliseksi metodiksi. Mayer ja Helmholtz eivät olleet vallankumouksellisia, mutta heidän keksintönsä fysiikan alalla ovat tulleet tieteen perustaksi. Vallankumouksellisia eivät olleet myöskään Lamarck ja Darwin, mutta heidän evolutiometodinsa nosti biologisen tieteen jaloilleen... Miksi sitten ei voida tunnustaa sitä tosiasiaa, että Hegelin vanhoillisuudesta huolimatta hänen, Hegelin, onnistui kehittää tieteellinen metodi, jota nimitetään dialektiseksi?

Ei, **sitä tietä** anarkistit eivät saa todistetuksi mitään muuta kuin oman sivistymättömyytensä.

Menkäämme edelleen. Anarkistien mielestä „dialektiikka on metafysiikkaa“, ja koska he „tahtovat vapauttaa tieteen metafysiikasta ja filosofian teologiasta“, niin he hylkäävät myöskin dialektisen metodin (kts. „Nobati“ № 3 ja 9. S. G. Myös Kropotkin „Tiede ja anarkismi“).

Kylläpä ovat nuo anarkistit! Panevat, kuten sanotaan, „hullun kujeet terveeseen kontolle“. Dialektiikka on kypsynyt taistelussa metafysiikkaa vastaan, tässä taistelussa se on hankkinut itselleen maineen, mutta anarkistien mielestä dialektiikka on — metafysiikkaa!

Dialektiikka sanoo, että maailmassa ei mikään ole ikuista, maailmassa kaikki on ohimenevää ja muuttuvaa, luonto muuttuu, yhteiskunta muuttuu, tavat ja tottumukset muuttuvat, oikeudenmukaisuuskäsitteet muuttuvat, itse totuus muuttuu,— siksipä dialektiikka tarkasteleekin kaikkea arvostelevasti, siksipä se kieltääkin sen, että olisi olemassa sellaista totuutta, joka on saatu selville kerta kaikkiaan ja ainiaaksi, siis se kieltää myöskin abstraktiset „dogmaattiset väittämät, jotka on vain päntättävä päähän, kun ne kerran on keksitty“ (kts. F. Engels, „Ludwig Feuerbach“) ⁸⁶.

Metafysiikka taas sanoo meille aivan toista. Sille on maailma jotain ikuista ja muuttumatonta (kts. F. Engels, „Anti-Dühring“), joku tai jokin on sen määrännyt kerta kaikkiaan ja ainiaaksi,—juuri sen vuoksi metafysiikoilla on aina kielellä „ikuinen oikeudenmukaisuus“ ja „muuttumaton totuus“.

Anarkistien „kanta-isä“ Proudhon on sanonut, että maailmassa on olemassa kerta kaikkiaan ja ainiaaksi määrätty muuttumaton oikeudenmukaisuus, joka on otettava tulevan yhteiskunnan perustaksi. Tämän

johdosta Proudhonia nimitettiin metafysiikoksi. Marx taisteli Proudhonia vastaan dialektisen metodin avulla ja todisti, että kun kerran maailmassa kaikki muuttuu, niin täytyy myöskin „oikeudenmukaisuuden“ muuttua ja siis „muuttumaton oikeudenmukaisuus“ on metafysiillistä houretta (kts. **K. Marx**, „Filosofian kurjuus“). Mutta metafysiikko Proudhonin grusia-laiset oppilaat hokevat meille: „Marxin dialektiikka on metafysiikka“!

Metafysiikka tunnustaa erilaiset hämävät dogmit, kuten esimerkiksi sen, „mikä ei ole tiedottavissa“, „olion sinänsä“, ja loppujen lopuksi muuttuu sisällyksettömäksi jumaluusopiksi. Päinvastoin kuin Proudhon ja Spencer, Engels taisteli noita dogmeja vastaan dialektisen metodin avulla (kts. „Ludwig Feuerbach“). Mutta anarkistit — Proudhonin ja Spencerin oppilaat — sanovat meille, että Proudhon ja Spencer olivat tiedemiehiä, mutta Marx ja Engels metafysiikkoja!

Joko tahi: joko anarkistit pettävät itse itseään tahi eivät tiedä, mitä puhuvat.

Joka tapauksessa on epäilemätöntä se, että anarkistit sekoittavat toisiinsa Hegelin **metafyysillisen järjestelmän** ja hänen **dialektisen metodinsa**.

Sanomattakin on selvää, että Hegelin **filosofinen järjestelmä**, joka nojaa muuttumattomaan aatteeseen, on alusta loppuun asti **metafyysillinen**. Mutta selvää on myöskin se, että Hegelin **dialektinen metodi**, joka kieltää kaikenlaisen muuttumattoman aatteen, on alusta loppuun asti **tieteellistä ja vallankumouksellista**.

Tämän vuoksi Karl Marx, joka antoi murhaavan arvostelun Hegelin metafysiillisestä järjestelmästä, antoi samaan aikaan kiittävän lausunnon hänen

dialektisesta metodistaan, joka Marxin sanojen mukaan „ei polvistu minkään edessä ja on olemukseltaan arvosteleva ja vallankumouksellinen“ (kts. „Pääoma“, I osa. Jälkilause).

Tämän vuoksi Engels näkee Hegelin metodin ja hänen järjestelmänsä välillä suuren eron. „Henkilö, joka piti arvossa etupäässä Hegelin järjestelmää, saattoi olla melko vanhoillinen näillä molemmilla aloilla. Mutta se, joka piti pääasiana dialektista metodia, saattoi sekä politiikassa että uskonnossa kuulua äärimmäisimpään oppositioon“ (kts. „Ludwig Feuerbach“).

Anarkistit eivät näe tuota eroa ja harkitsemattomasti hokevat, että „dialektiikka on metafysiikka“.

Menkäämme edelleen. Anarkistit sanovat, että dialektinen metodi on „viekasta sepustelua“, „sofismien“ ja „loogillisen kuperkeikan metodi“ (kts. „Nobati“ № 8. S. G.), „jonka avulla asia voidaan yhtä helposti todistaa sekä todeksi että valeeksi“ (kts. „Nobati“ № 4. V. Tsherkezishvilin kirjoitus).

Anarkistien mielestä siis dialektinen metodi todistaa asian yhtä hyvin sekä todeksi että valeeksi.

Ensi silmäykseltä saattaa näyttää, että anarkistien esittämä syytös ei ole aivan perätön. Kuulkaahan esimerkiksi, mitä Engels sanoo metafyyssillisen metodin kannattajasta:

„...Hänen puheensa on vain: „on — on, ei — ei; ja mitä siihen lisätään, se on pahasta“. Hänestä olio joko on olemassa tai ei ole olemassa: olio ei voi olla samalla kertaa oma itsensä ja jotain muuta; myönteinen ja kielteinen ehdottomasti sulkevat toinen toisensa pois...“ (kts. „Anti-Dühring“. Johdanto).

Kuinka niin! kauhtuvat anarkistit. Voiko olla mahdollista, että jokin yksi ja sama esine olisi samaan aikaan sekä hyvä että huono?! Sehän on „sofismia“, „sanaleikkiä“, sehän merkitsee, että „te tahdotte todistaa asian yhtä helposti todeksi ja valeeksi“!..

Mutta syvenykäämme asian ytimeen.

Tänään me vaadimme demokraattista tasavaltaa. Voimme sanoa, että demokraattinen tasavalta on kaikissa suhteissa hyvä tai kaikissa suhteissa huono? Ei, emme voi! Miksi? Siksi, että demokraattinen tasavalta on hyvä ainoastaan toiselta puolelta, kun se hävittää feodaalista järjestelmää, mutta sitävastoin toiselta puolelta se on huono, kun se lujittaa porvarillista järjestelmää. Senvuoksi me sanommekin: mikäli demokraattinen tasavalta hävittää feodaalista järjestelmää, sikäli se on hyvä ja me taistelemme sen puolesta, mutta mikäli se lujittaa porvarillista järjestelmää, sikäli se on huono ja me taistelemme sitä vastaan.

Tästä seuraa, että yksi ja sama demokraattinen tasavalta on samaan aikaan sekä „hyvä“ että „huono“ — sekä „on“ että „ei“.

Samaa voidaan sanoa kahdeksantuntisesta työpäivästä, joka on samaan aikaan sekä „hyvä“, koska se lujittaa proletariaattia, että „huono“, koska se lujittaa palkkatyöjärjestelmää.

Juuri tällaisia **tosiasioita** Engels tarkoitti, kun hän ylläesitettyillä sanoilla luonnehti dialektista metodia.

Mutta anarkistit eivät ole ymmärtäneet tätä ja aivan selvä ajatus on näyttänyt heistä hämärältä „sofismilta“.

Anarkisteilla on tietysti vapaus huomata tai olla huomaamatta näitä **tosiasioita**, he voivat jopa hiekkarannalla olla huomaamatta hiekkaa, se on heidän oikeutensa. Mutta mitä tekemistä siinä on dialektisella metodilla, joka, päinvastoin kuin anarkismi, ei tarkastele elämää suljetuin silmin, vaan tuntee elämän sykkinnän ja sanoo suoraan: kun kerran elämä muuttuu ja on liikkeessä, niin jokaisella elämänilmiöllä on kaksi pyrkimystä: myönteinen ja kielteinen, joista ensimmäistä meidän on puolustettava, mutta toinen on hylättävä.

Menkäämme vielä edelleen. Anarkistiemme mielestä „dialektinen kehitys on katastrofimaista kehitystä, jonka kautta ensin tuhoutuu täydellisesti menneisyys ja sitten aivan erillisenä syntyy tulevaisuus... Cuvierin kataklysmit syntyivät tuntemattomista syistä, mutta Marxin ja Engelsin katastrofit synnyttää dialektiikka“ (kts. „Nobati“ № 8. S. G.).

Ja toisessa paikassa sama henkilö kirjoittaa: „Marxilaisuus nojaa darvinismiin ja suhtautuu siihen epäkriittillisesti“ (kts. „Nobati“ № 6).

Kiinnittäkää huomiota!

Cuvier kieltää Darwinin evolution, hän tunnustaa ainoastaan kataklysmit, ja kataklysmi on **odottamaton purkaus**, „joka syntyy tuntemattomista syistä“. Anarkistit sanovat, että marxilaiset **yhtyvät Cuvieriin** ja siis **hylkäävät darvinismin**.

Darwin kieltää Cuvierin kataklysmit, hän tunnustaa vähitellen tapahtuvan evolution. Ja nyt nuo samat anarkistit sanovat, että „marxilaisuus nojaa darvinismiin ja suhtautuu siihen epäkriittillisesti“, s.o. marxilaiset kieltävät **Cuvierin kataklysmit**.

Sanalla sanoen anarkistit syyttävät marxilaisia siitä, että he yhtyvät Cuvieriin ja samaan aikaan moittivat heitä siitä, että he yhtyvät Darwiniin eivätkä Cuvieriin.

Siinä sitä on anarkiaa! Kuten sanotaan: aliupseerin leski ruoski itse itseään! On selvää, että S. G. „Nobatin“ kahdeksannessa numerossa unohti sen, mitä S. G. oli sanonut kuudennessa numerossa?

Kumpi niistä on oikeassa: kahdeksas vai kuudes numero?

Kääntykäämme tosiasiajn puoleen. Marx sanoo: „Kehityksensä määrättyllä asteella yhteiskunnan aineelliset tuotantovoimat joutuvat ristiriitaan ole-massaolevien tuotantosuhteiden kanssa tahi, mikä on vain saman asian juridinen ilmaisu, omistussuhteiden kanssa... Silloin alkaa yhteiskunnallisen vallankumouksen aikakausi“. Mutta „mikään yhteiskuntamuodos-tuma ei tuhoudu koskaan, ennenkuin ovat kehitty-neet kaikki tuotantovoimat, joille siinä on kylliksi tilaa...“ (kts. K. Marx, „Poliittisen taloustieteen kri-tiikkiä“. Esipuhe)⁸⁷.

Kun tätä Marxin teesiä sovelletaan nykyajan yhteiskuntaelämään, niin osoittautuu, että nyky-ajan tuotantovoimat, joilla on yhteiskunnallinen luonne, ja tuotteiden omistusmuoto, jolla on yksi-tyinen luonne, ovat keskenään räikeässä ristiriidassa, jonka sosialistinen vallankumous on ratkaiseva (kts. F. Engels, „Anti-Dühring“. Kolmannen osan toinen luku).

Kuten näette, Marxin ja Engelsin mielestä vallan-kumousta eivät synnytä Cuvierin „tuntemattomat syyt“, vaan sen synnyttävät aivan selvät ja elämälle

ominaiset yhteiskunnalliset syyt, joita nimitetään „tuotantovoimien kehitykseksi“.

Kuten näette, Marxin ja Engelsin mielestä vallankumous tapahtuu vasta sitten, kun tuotantovoimat ovat riittävästi kehittyneet, eikä **odottamatta**, niinkuin Cuvier luuli.

On selvää, että Cuvierin kataklysmeilla ja Marxin dialektisella metodilla ei ole mitään yhteistä.

Toiselta puolelta darvinismi hylkää paitsi Cuvierin kataklysmit myöskin dialektisesti ymmärretyyn kehitykseen, johon sisältyy vallankumous, kun taas dialektisen metodin näkökannalta evolutio ja vallankumous, määrällinen ja laadullinen muutos, ovat yhden ja saman liikkeen kaksi välttämätöntä muotoa.

Ilmeisesti ei voida väittää sitäkään, että „marxilaisuus... suhtautuu epäkriittillisesti darvinismiin“.

Tästä seuraa, että „Nobati“ erehtyy kummassakin tapauksessa, niin kuudennessa kuin kahdeksannessakin numerossa.

Vihdoin anarkistit moittivat meitä siitä, että „dialektiikka... ei anna mahdollisuutta päästä tai hypätä pois itsestään eikä loikata itsensä yli“ (kts. „Nobati“ № 8. S. G).

Se, herrat anarkistit, on sula totuus, siinä te, kunnioitetut, olette aivan oikeassa: dialektinen metodi ei todellakaan anna sellaista mahdollisuutta. Mutta miksi ei anna? Siksi, että „hyppääminen pois itsestään ja loikkiminen itsensä yli“ on villivuohien hommaa, kun taas dialektinen metodi on luotu ihmisiä varten.

Siinä se salaisuus on!..

Tällaisia ovat yleispiirtein anarkistien katsantokannat dialektiseen metodiin nähden.

On selvää, että anarkistit eivät ole ymmärtäneet Marxin ja Engelsin dialektista metodia, he ovat keksineet oman dialektiikkansa ja juuri sitä vastaan he niin armottomasti taistelevatkin.

Mutta me emme voi muuta kuin nauraa katsellessamme tuota näkyä, sillä eihän voi olla nauramatta kun näkee, miten ihminen taistelee omaa mielikuviustaan vastaan, lyö pirstoiksi omia keksintöjään ja samaan aikaan vakuuttelee kiihkeästi, että hän lyö vihollista.

II

MATERIALISTINEN TEORIA

„Ei ihmisten tajunta määrää heidän olemistaan, vaan päinvastoin heidän yhteiskunnallinen olemisensä määrää heidän tajuntansa“.

K. Marx

Dialektiseen metodiin me jo tutustuimme.

Mitä on materialistinen teoria?

Maailmassa kaikki muuttuu, elämässä kaikki kehittyi, mutta **kuinka** tämä muuttuminen tapahtuu ja **missä muodossa** tämä kehitys kulkee?

Me tiedämme esimerkiksi, että maapallo on joskus ollut hehkuvaa tulimassaa, sitten se vähitellen jäähdyi, sen jälkeen syntyi kasvillisuutta ja eläimiä, eläinkunnan kehitystä seurasi määrätynlajisten apinain ilmaantuminen ja sitten kaiken tämän jälkeen ilmaantui ihminen.

Siten on yleispiirtein tapahtunut luonnon kehitys.

Tiedämme myöskin sen, ettei yhteiskuntaelämäkään ole seisonut paikallaan. Oli aika, jolloin ihmiset elivät alkuperäisen kommunismin oloissa; siihen aikaan he hankkivat toimeentulonsa alkuperäisellä metsästyksellä, he kuljeskelivat metsissä ja hankkivat siten itselleen ravinnon. Koitti aika, jolloin alkuperäisen kommunismin tilalle tuli matriarkaallinen järjestelmä,—siihen aikaan ihmiset tyydyttivät tarpeensa etupäässä alkuperäisen maanviljelyksen avulla. Sitten matriarkaallisen järjestelmän tilalle tuli patriarkaallinen järjestelmä, jolloin ihmiset hankkivat toimeentulonsa etupäässä karjanhoidolla. Sitten patriarkaallisen järjestelmän tilalle tuli orjanomistusjärjestelmä,—silloin ihmiset hankkivat toimeentulonsa suhteellisesti kehittyneemmällä maanviljelyksellä. Orjanomistusjärjestelmää seurasi maaorjuusjärjestelmä, ja sitten kaikkien näiden jälkeen tuli porvarillinen järjestelmä.

Siten on yleispiirtein tapahtunut yhteiskuntaelämän kehitys.

Niin, se kaikki tiedetään... Mutta **kuinka** tämä kehitys on tapahtunut: onko tajunta saanut aikaan „luonnon“ ja „yhteiskunnan“ kehityksen vaiko päinvastoin „luonnon“ ja „yhteiskunnan“ kehitys on saanut aikaan tajunnan kehityksen?

Niin asettaa materialistinen teoria kysymyksen.

Jotkut sanovat, että ennen „luontoa“ ja „yhteiskuntaelämää“ oli olemassa maailmanaate, josta tuli sitten niiden kehityksen perusta, joten siis „luonnon“ ja „yhteiskuntaelämän“ ilmiöiden kehitys on niin sanoaksemme maailmanaatteen ulkonainen muoto, pelkkä heijastus.

Sellainen oli esimerkiksi **idealistien oppi**, idealistien, jotka ajan oloon haarautuivat useammaksi virtaukseksi.

Toiset taas sanovat, että maailmassa on alunperin ollut olemassa kaksi toinen toisensa kieltävää voimaa: idea (aate) ja materia (aine), tajunta ja oleminen, ja että sen mukaisesti myöskin ilmiöt jakaantuvat kahteen ryhmään — aatteellisiin ja aineellisiin, jotka kieltävät toinen toisensa ja taistelevat keskenään, joten siis luonnon ja yhteiskunnan kehitys on ainaista taistelua aatteellisten ja aineellisten ilmiöiden kesken.

Sellainen oli esimerkiksi **dualistien oppi**, dualistien, jotka ajan oloon haarautuivat idealistien tavoin useammaksi virtaukseksi.

Materialistinen teoria kieltää perinpohjin niin dualismin kuin idealisminkin.

Maailmassa on tietenkin olemassa aatteellisia ja aineellisia ilmiöitä, mutta se ei lainkaan merkitse sitä, että ne muka kieltävät toinen toisensa. Päinvastoin, aatteellinen ja aineellinen puoli ovat vain saman luonnon tai yhteiskunnan kaksi eri muotoa, niitä ei voida käsittää ilman toinen toistaan, ne ovat olemassa yhdessä, kehittyvät yhdessä eikä siis meillä ole mitään syytä luulla, että ne kieltävät toinen toisensa.

Näinollen niinsanottu dualismi osoittautuu paikansapitämättömäksi.

Yhtenäinen ja jakamaton luonto, joka ilmenee kahdessa eri muodossa — aineellisessa ja aatteellisessa; yhtenäinen ja jakamaton yhteiskuntaelämä, joka ilmenee kahdessa eri muodossa — aineellisessa ja

aatteellisessa, — niin meidän on tarkasteltava luonnon ja yhteiskuntaelämän kehitystä.

Sellainen on materialistisen teorian monismi.

Samaan aikaan materialistinen teoria kieltää myöskin idealismin.

Väärä on se ajatus, että muka aatteellisen puolen, ja yleensä tajunnan kehitys tapahtuu ennen aineellisen puolen kehittymistä. Eläviä olentoja ei vielä ollut, kun oli jo olemassa niinsanottu ulkoinen, „eloton“ luonto. Ensimmäisellä elävällä olennolla ei ollut min-käänlaista tajuntaa, sillä oli vain **ärtyväisyyden** ominaisuus ja ensimmäisiä **aistinnan** oireita. Sen jälkeen eläimillä kehittyi vähitellen aistinnan kyky, joka vähitellen niiden elimistö rakenteen ja hermosysteemin kehityksen mukaisesti muuttuu **tajunnaksi**. Jos apina olisi aina liikkunut neljällä jalalla, jollei se olisi nous-
sut pystyasentoon, niin sen jälkeläinen — ihminen — ei olisi voinut käyttää vapaasti keuhkojaan ja ääni-jänteitään eikä niinollen olisi voinut käyttää puhe-kieltä, mikä olisi perusteellisesti pidättänyt hänen tajuntansa kehitystä. Tai vielä: ellei apina olisi nous-
sut takajaloilleen, niin sen jälkeläisen — ihmisen — olisi ollut pakko liikkua aina neljällä jalalla, katsoa alaspäin ja saada siltä suunnalta vaikutelmansa; hän ei olisi voinut katsella ylöspäin ja ympäril-
leen eikä siis olisi voinut saada aivoilleen enemmän vaikutelmia kuin nelijalkainen eläin saa. Se kaikki olisi perusteellisesti hidastuttanut ihmisen tajun-
nan kehitystä.

Tästä seuraa, että tajunnan kehittymiselle on välttämätöntä määrätty elimistörakenne ja sen hermo-
systeemin kehitys.

Tästä seuraa, että aatteellisen puolen kehitystä, tajunnan kehitystä, edeltää aineellisen puolen kehitys, ulkoisten olosuhteiden kehitys; ensin muuttuvat ulkoiset olosuhteet, ensin muuttuu aineellinen puoli ja sen jälkeen muuttuu vastaavasti tajunta, aatteellinen puoli.

Näinollen luonnon kehityksen historia hajoittaa perusteellisesti pohjan niinsanotulta idealismilta.

Aivan samaa on sanottava myöskin ihmisyyhteiskunnan kehityksen historiasta.

Historia osoittaa, että kun ihmisiin on eri aikoina juurtunut erilaisia ajatuksia ja pyrkimyksiä, niin syynä siihen on ollut se, että eri aikoina ihmiset ovat eri tavalla taistelleet luontoa vastaan tarpeitensa tyydyttämiseksi ja heidän taloudelliset suhteensa ovat muodostuneet sen mukaisesti eri tavalla. Oli aika, jolloin ihmiset taistelivat luontoa vastaan yhteisvoimin, alkukantaisen kommunismin perustalla, silloin heidän omaisuutensakin oli kommunistista, eivätkä he sen vuoksi miltei ollenkaan eroittaneet toisistaan käsitteitä „minun“ ja „sinun“, heidän tajuntansa oli kommunistista. Tuli aika, jolloin tuotantoon juurtui „minun“ ja „sinun“ eroittaminen toisistaan,— silloin omaisuuskin sai yksityisen, individualistisen luonteen ja sen vuoksi ihmisten tajuntaan juurtui yksityisomistuksen tunne. Tulee aika, nykyaika, jolloin tuotanto saa jälleen yhteiskunnallisen luonteen, siis pian omistuskin saa yhteiskunnallisen luonteen,— ja juuri sen vuoksi ihmisten tajuntaan juurtuu vähitellen sosialismi.

Yksinkertainen esimerkki. Kuvitelkaa mielessänne suutari, jolla on ollut pikkuruinen verstaas, mutta

joka ei kestänyt kilpailua suurisäntien kanssa ja siksi sulki verstaansa ja palkkautui työhön sano-kaamme Adelhanovin kenkätehtaaseen Tiflisissä. Hän meni työhön Adelhanovin tehtaaseen, mutta ei muuttuakseen vakituisesti palkkatyöläiseksi, vaan kootakseen rahaa, pannakseen kasaan pienen pääoman ja avatakseen sen jälkeen uudelleen oman verstaansa. Kuten näette, tuon suutarin asema on jo proletaarinen, mutta hänen tajuntansa ei vielä toistaiseksi ole proletaarinen, vaan se on läpikotaisin pikkuporvarillinen. Toisin sanoen tuon suutarin pikkuporvarillinen asema on jo kadonnut, sitä ei enää ole, mutta hänen pikkuporvarillinen tajuntansa ei ole vielä kadonnut, se on jäänyt jälkeen hänen tosiasiallisesta asemastaan.

On selvää, että täälläkin, yhteiskuntaelämässä, muuttuvat ensin ulkoiset olosuhteet, ensin muuttuu ihmisten asema ja sen jälkeen muuttuu vastaavasti heidän tajuntansa.

Mutta palatkaamme suutariimme. Kuten jo tiedämme, hän aikoo kasata rahaa ja sitten avata oman verstaansa. Proletarisoitunut suutari tekee työtä ja näkee, että rahojen kasaaminen on hyvin vaikea asia, sillä palkka riittää hädintuskin edes toimeentuloonkaan. Sen lisäksi hän huomaa, ettei myöskään yksityisverstaan avaaminen ole niinkään houkuttelevaa: huoneistovuokra, asiakkaiden oikut, rahattomuus, suurisäntien kilpailu ja muut sellaiset vaivat — niin monet huolet painavat yksityismestaria. Sitävastoin proletaari on verrattomasti vapaampi tuollaisista huolistista, häntä ei huolestuta enempää asiakas kuin huoneistovuokrakaan, hän tulee aamulla tehtaaseen, illalla lähtee pois „kaikessa rauhassa“ ja lauantaina

panee samoin kaikessa rauhassa „tilin“ taskuunsa. Siinä tulevatkin ensi kerran leikatuiksi siivet suutarimme pikkuporvarillisilta haaveilta, siinä ensi kerran hänen mielessään syntyvät proletaariset pyrkimykset.

Aika kuluu ja suutarimme näkee, että rahaa ei riitä kaikkein välttämättömimpään, että palkan korotus on hänelle äärimmäisen tarpeen. Samaan aikaan hän huomaa, että hänen toverinsa keskustelevat joistain liitoista ja lakoista. Siinä suutarimme tuleekin tajuamaan, että asemansa parantamiseksi on taisteltava isäntiä vastaan eikä avattava omaa verstasta. Hän liittyy ammattiliittoon, menee mukaan lakkoliik-keeseen ja tutustuu pian sosialistisiin aatteisiin...

Näinollen suutarin aineellisen aseman muuttumisen jälkeen seurasi **loppujen lopuksi** hänen tajuntansa muuttuminen: ensin muuttui hänen aineellinen asemansa ja sen jälkeen muuttui jonkun ajan kuluttua vastaavasti hänen tajuntansakin.

Samaa on sanottava luokista ja yhteiskunnasta kokonaisuudessaan.

Yhteiskuntaelämässä muuttuvat samoin ensin ulkoiset olosuhteet, ensin muuttuvat aineelliset ehdot, ja sen jälkeen muuttuvat vastaavasti myöskin ihmisten ajattelu, heidän tapansa ja tottumuksensa, heidän maailmankatsomuksensa.

Sen vuoksi Marx sanoo:

„Ei ihmisten tajunta määrää heidän olemistaan, vaan päinvastoin heidän yhteiskunnallinen olemisensä määrää heidän tajuntansa“.

Jos nimitämme aineellista puolta, ulkoisia olosuhteita, olemista ja muita senkaltaisia ilmiöitä **sisällöksi**, niin aatteellista puolta, tajuntaa ja muita senkaltaisia

ilmiöitä me voimme nimittää **muodoksi**. Tästä on syntynyt tunnettu materialistinen väittämä: kehitys-prosessissa sisältö käy muodon edellä, muoto jää jälkeen sisällöstä.

Ja koska Marxin mielestä taloudellinen kehitys on yhteiskuntaelämän „aineellinen perusta“, sen **sisältö**, mutta juridis-poliittinen ja uskonnollis-filosofinen kehitys on tämän sisällön „ideologinen muoto“, sen „päällysrakennus“, niin Marx tekee johtopäätöksen: „Taloudellisen perustan muuttumisen mukana mullistuu **hitaammin tai nopeammin** koko suunnaton päällysrakennus“.

Tämä ei tietysti merkitse lainkaan sitä, että muka Marxin mielestä sisältö on mahdollinen ilman muotoa, niinkuin sen S. G. kuvittelee (kts. „Nobati“ № 1. „Monismin arvostelua“). Sisältö ilman muotoa on mahdotonta, mutta asia on niin, että joku määrätty muoto, koska se jää jälkeen sisällöstään, ei milloinkaan vastaa **täydellisesti** tätä sisältöä ja näinollen uuden sisällön „on pakko“ tilapäisesti pukeutua vanhaan muotoon, mikä aiheuttaa ristiriidan niiden välillä. Nykyään esimerkiksi tuotannon valmisteiden omistusmuoto, jolla on **yksityinen** luonne, ei vastaa tuotannon **yhteiskunnallista** sisältöä, ja juuri tällä pohjalla tapahtuu nykyajan yhteiskunnallinen „selkaus“.

Toisaalta se ajatus, että tajunta on olemisen muoto, ei merkitse lainkaan sitä, että muka tajunta luonteensa puolesta on myöskin tuota samaista ainetta. Niin luulivat vain vulgäärit materialistit (esimerkiksi Büchner ja Moleschott), joiden teoriat ovat perinpohjin ristiriidassa Marxin materialismin kanssa

ja joita Engels oikeudenmukaisesti pilkkasi teoksesaan „Ludwig Feuerbach“. Marxin materialismin mukaan tajunta ja oleminen, aate ja aine, ovat saman ilmiön kaksi eri muotoa, ilmiön, jota yleensä puhuen nimitetään luonnoksi tai yhteiskunnaksi. Siis ne eivät kiellä toinen toistaan*, mutta samaan aikaan eivät myöskään ole yksi ja sama ilmiö. Asia on vain niin, että ennen tajuntaa, s.o. ennen sitä, mikä tapahtuu meidän päässämme, tapahtuu luonnon ja yhteiskunnan kehityksessä vastaava aineellinen muutos, s.o. se, mikä tapahtuu meidän ulkopuolellamme,—jokaista aineellista muutosta seuraa ennemmin tai myöhemmin kiertämättä vastaava aatteellinen muutos.

Mainiota, sanotaan meille, se ehkä onkin totta luonnon ja yhteiskunnan historiaan nähden. Mutta millä tavalla meidän päässämme syntyvät nykyään erilaiset käsitykset ja aatteet? Ovatko niinsanotut ulkoiset olosuhteet todella olemassa vai ovatko ne vain meidän käsityksiämme noista ulkoisista olosuhteista? Ja jos ulkoiset olosuhteet ovat olemassa, niin missä määrin niiden tajuaminen ja tietäminen on mahdollista?

Materialistinen teoria sanoo tämän johdosta, että meidän käsityksemme, meidän „minämme“ on olemassa vain sikäli, mikäli ovat olemassa ne ulkoiset olosuhteet, jotka synnyttävät vaikutelmia meidän „minässämme“. Sen, joka harkitsemattomasti sanoo,

* Tämä ei ole lainkaan ristiriidassa sen ajatuksen kanssa, että muodon ja sisällön välillä on olemassa ristiriita. Asia on niin, että ristiriita ei ole olemassa yleensä sisällön ja muodon välillä, vaan se on olemassa vanhan muodon ja uuden sisällön välillä, joka etsii uutta muotoa ja pyrkii siihen.

että ei ole olemassa mitään muuta kuin meidän käsityksemme, on pakko kieltää kaikki ulkoiset olosuhteet ja siis kieltää muiden ihmisten olemassaolo pitäen mahdollisena vain oman „minänsä“ olemassaoloa, mikä on järjetöntä ja perinpohjin ristiriidassa tieteen perusteiden kanssa.

Ilmeistä on, että ulkoiset olosuhteet ovat todellakin olemassa, nuo olosuhteet ovat olleet olemassa ennen meitä ja tulevat olemaan meidän jälkeemme, ja niiden tajuaminen ja tietäminen on sitä helpommin mahdollista, mitä useammin ja voimakkaammin ne tulevat vaikuttamaan tajuntaamme.

Mitä tulee siihen, millä tavalla **nykyään** syntyvät päässämme erilaiset käsitykset ja aatteet, niin meidän on huomautettava, että siinä toistuu lyhyesti se sama, mikä tapahtuu luonnon ja yhteiskunnan historiassa. Tässäkin tapauksessa on ulkopuolellamme oleva esine ollut olemassa ennen meidän käsitystämme tuosta esineestä, tässäkin tapauksessa meidän käsityksemme, muoto, jää jälkeen esineestä — sisällöstään. Jos minä katselen puuta ja näen sen, niin se merkitsee vain sitä, että itse puu, joka sai minussa aikaan vastaavan käsityksen, oli olemassa jo ennen sitä, kun päässäni oli syntynyt käsitys puusta...

Sellainen on lyhyesti Marxin materialistisen teorian sisältö.

On helppo ymmärtää, millainen merkitys materialistisella teorialla on oleva ihmisten käytännölliselle toiminnalle.

Kun ensin muuttuvat taloudelliset olot ja sen jälkeen muuttuu vastaavasti ihmisten tajunta, niin on selvää, että jonkun määrätyn ihanteen perustelua

meidän ei pidä etsiä ihmisten aivoista, ei heidän mielikuvituksestaan, vaan heidän taloudellisten olojensa kehityksestä. Hyvä ja hyväksyttävä on vain se ihanne, joka on luotu taloudellisten ehtojen tutkimisen pohjalla. Kelpaamattomia ja hyljättäviä ovat kaikki ne ihanteet, jotka eivät huomioi taloudellisia ehtoja eivätkä nojaa niiden kehitykseen.

Sellainen on materialistisen teorian ensimmäinen käytännöllinen johtopäätös.

Kun ulkoiset olosuhteet määräävät ihmisten tajunnan, heidän tapansa ja tottumuksensa, kun juridisten ja poliittisten muotojen kelpaamattomuus perustuu taloudelliseen sisältöön, niin on selvää, että meidän on edistettävä taloudellisten suhteiden perinpohjaista uudestijärjestämistä, jotta niiden mukana muuttuisivat perusteellisesti kansan tavat ja tottumukset sekä sen valtiollinen järjestelmä.

Karl Marx sanoo siitä näin:

„Ei tarvita suurtakaan älyä voidakseen huomata materialismin opin... ja sosialismin välillä olevan välttämättömän yhteyden. Kun kerran ihminen ammentaa aistimaailmasta kaikki tietonsa, aistimuksensa y.m. ... niin on siis ympäröivä maailma järjestettävä sellaiseksi, että ihminen tuntee sen tosi-inhimilliseksi, että hän siinä tottuu kasvattamaan itsessään inhimillisiä ominaisuuksia... Kun ihminen on epävapaa materialistisessa mielessä, t.s. kun hän on vapaa, ei kielteisen voiman perusteella, joka tekisi hänelle mahdolliseksi välttää sitä tai tätä, vaan myönteisen voiman perusteella, joka tekee hänelle mahdolliseksi tuoda esiin todellisen yksilöllisyytensä, niin ei pidä rangaista rikosta yksityisessä, vaan on hävitettävä

rikoksen yhteiskunnanvastaiset pesäkkeet... Kun ker-
ran olosuhteet muovaavat ihmisen, niin on siis olo-
suhteet tehtävä inhimillisiksi“ (kts. „Ludwig Feuer-
bach“. Liite „K. Marx XVIII vuosisadan ranskalaisesta
materialismista“) ⁸⁸.

Sellainen on materialistisen teorian toinen käytän-
nöllinen johtopäätös.

* * *

Mitä mieltä anarkistit ovat Marxin ja Engelsin
materialistisesta teoriasta?

Kun dialektinen metodi saa alkunsa Hegelistä, niin
materialistinen teoria on kehitetty Feuerbachin mate-
rialismista. Sen anarkistit tietävät hyvin, ja he yrit-
tävät käyttää hyväkseen Hegelin ja Feuerbachin
puutteellisuuksia mustatakseen Marxin ja Engelsin
dialektisen materialismin. Hegeliin ja dialektiseen
metodiin nähden me jo osoitimme, että nuo anarkis-
tien tempuat eivät saa todistetuksi mitään muuta kuin
heidän oman sivistymättömyytensä. Samaa on sanot-
tava myöskin heidän hyökkäyksistään Feuerbachia ja
materialistista teoriaa vastaan.

Niinpä esimerkiksi anarkistit sanovat meille suu-
rella varmuudella, että „Feuerbach oli panteisti...“,
että hän „teki ihmisestä jumalan...“ (kts. „Nobati“
№ 7. D. Delendi), että „se, mikä ihminen on, riippuu
Feuerbachin mielestä siitä, mitä hän syö...“, että tästä
Marx muka teki seuraavan johtopäätöksen: „Siis kaik-
kein tärkein ja ensimmäisin on taloudellinen asema...“
(kts. „Nobati“ № 6. S. G.).

Tosin Feuerbachin panteismia, sitä, että hän teki
ihmisestä jumalan, ja hänen muita samantapaisia vir-

heitään ei kukaan epäile. Päinvastoin, Marx ja Engels ensimmäisinä paljastivat Feuerbachin virheet. Mutta siitä huolimatta anarkistit pitävät tarpeellisena uudelleen „paljastaa“ jo paljastetut virheet. Miksi? Luultavasti siksi, että sättimällä Feuerbachia he haluavat välillisesti mustata Marxin ja Engelsin materialistista teoriaa. Jos me katselemme asiaa puolueettomasti, niin varmasti havaitsemme, että Feuerbachilla oli virheellisten ajatusten ohella myöskin oikeita ajatuksia, aivan samoin kuin monella muullakin tiedemiehellä historiassa. Mutta anarkistit siitä huolimatta jatkavat „paljastamista“...

Sanomme vieläkin kerran, että tuollaisilla tempuilla he eivät saa todistetuksi mitään muuta kuin oman sivistymättömyytensä.

On mielenkiintoista, että (kuten myöhemmin näemme) anarkistit ovat käyneet arvostelemaan materialistista teoriaa kuulopuheitten perusteella, ilman sen minkäänlaista tuntemusta. Sen takia he ovat usein ristiriidassa keskenään ja kumoavat toinen toisiansa, mikä tietenkin saattaa „arvostelijamme“ naurettavaan asemaan. Niinpä esimerkiksi, jos uskotaan herra Tsherkezishviliä, niin käy siten, että Marx ja Engels vihasivat monistista materialismia, että heidän materialisminsa oli vulgääriä eikä monistista:

„Se luonnontutkijain suuri tiede evolutiojärjestelmiseen, transformismimeineen ja monistisine materialismimeineen, jota Engels niin kovasti vihaa... vältti dialektiikkaa“ j.n.e. (kts. „Nobati“ № 4. V. Tsherkezishvili).

Tästä seuraa, että luonnontieteellinen materialismi, jonka Tsherkezishvili hyväksyy ja jota Engels „vihasi“,

oli monistista materialismia ja siis ansaitsee tulla hyväksytyksi, mutta Marxin ja Engelsin materialismi ei ole monistista eikä ymmärrettävästikään ansaitse tulla tunnustetuksi.

Mutta toinen anarkisti sanoo, että Marxin ja Engelsin materialismi on monistista ja sen vuoksi se pitääkin tulla hylätyksi.

„Marxin historiallinen konseptioni on Hegelin atavismia. Absoluuttisen objektivismin monistinen materialismi yleensä ja Marxin taloudellinen monismi erikoisesti ovat luonnossa mahdottomia ja teoriassa virheellisiä... Monistinen materialismi on huonosti verhottua dualismia ja kompromissi metafysiikan ja tieteen välillä...“ (kts. „Nobati“ № 6. S. G.).

Tästä seuraa, että monistista materialismia ei voida hyväksyä, Marx ja Engels eivät vihaa sitä, vaan päinvastoin ovat itse monistisia materialisteja, ja sen takia monistinen materialismi on hylättävä.

Kuka puhuu aidasta, kuka aidan seipästä! Otpa siitä selvä, kumpi puhuu totta: ensimmäinen vaiko toinen! Itse eivät ole vielä sopineet keskenään Marxin materialismin arvokkaista ominaisuuksista ja puutteellisuuksista, itse eivät ole vielä käsittäneet, onko Marxin materialismi monistista vai ei, itse eivät ole vielä päässeet selville siitä, kumpi on hyväksyttävämpää: vulgääri vaiko monistinen materialismi,—mutta jo huutavat kerskailullaan korvamme tukkoon: me olemme muka lyöneet murskaksi marxilaisuuden!

Niin, niin, jos herrat anarkistit tulevat edelleenkin yhtä innokkaasti lyömään toinen toistensa katsomuksia, niin sanomattakin on selvää, että tulevaisuus tulee kuulumaan anarkisteille...

Yhtä naurettava on sekin tosiasia, että jotkut „kuuluisat“ anarkistit eivät ole „kuuluisuudestaan“ huolimatta vielä tutustuneet tieteen eri suuntiin. He eivät näy tietävän, että tieteessä on materialismin eri muotoja, että niiden välillä on suuri ero: on olemassa esimerkiksi vulgääri materialismi, joka kieltää aatteellisen puolen merkityksen ja sen vaikutuksen aineelliseen puoleen, mutta on olemassa myöskin niinsanottu monistinen materialismi — Marxin materialistinen teoria, joka tarkastelee tieteellisesti aatteellisen ja aineellisen puolen keskinäissuhdetta. Mutta anarkistit **sekoittavat** keskenään nämä materialismin eri muodot, he eivät näe edes selviä eroavaisuuksia niiden välillä ja samaan aikaan kuuluttavat suurella itsevarmuudella: me uudistamme tieteen!

Niinpä esimerkiksi P. Kropotkin „filosofisissa“ teoksissaan julistaa itsevarmana, että kommunistinen anarkismi nojaa „nykyaikaiseen materialistiseen filosofiaan“, mutta hän ei sanallakaan selitä, minkälaiseen „materialistiseen filosofiaan“ kommunistinen anarkismi nojaa: vulgääriin, monistiseen vai johonkin muuhun. Hän ei ilmeisesti tiedä, että materialismin eri virtausten välillä on olemassa perinpohjainen ristiriita, hän ei ymmärrä, että näiden virtausten sekoittaminen toisiinsa ei merkitse „tieteen uudistamista“, vaan suoranaisen sivistymättömyyden ilmaisemista (kts. **Kropotkin**, „Tiede ja anarkismi“ sekä „Anarkia ja sen filosofia“).

Samaa on sanottava myöskin Kropotkinin gruusialaisista oppilaista. Kuunnelkaahan:

„Engelsin mielestä ja samoin myöskin Kautskyn mielestä Marx teki ihmiskunnalle suuren palveluksen

sillä, että hän...“ keksi muun muassa „materialistisen konseptiönin. Onko se totta? Emme luule, sillä tiedämme... että kaikki historioitsijat, tiedemiehet ja filosofit, jotka ovat sillä kannalla, että muka maantieteelliset, tellusristis-ilmastolliset, kosmilliset, antropologiset ja biologiset ehdot panevat käyntiin yhteiskunnallisen koneiston,— **kaikki he ovat materialisteja**“ (kts. „Nobati“ № 2).

Tämän mukaan siis Aristoteleen ja Holbachin „materialismin“ välillä tai Marxin ja Moleschottin „materialismin“ välillä ei ole mitään eroa! On sekin arvostelua! Ja miehet, joilla on mokomat tiedot, ovat käyneet uusimaan tiedettä! Ei suotta sanota: „Voi surkeutta, kun suutari piirakoita paistaa!..“

Edelleen. „Kuuluisat“ anarkistimme ovat saaneet jostain kuulla, että Marxin materialismi on „vatsan teoriaa“, ja moittivat meitä marxilaisia:

„Se, mikä ihminen on, riippuu Feuerbachin mielestä siitä, mitä hän syö. Tuo määritelmä vaikutti lumoavasti Marxiin ja Engelsiin“, jonka seurauksena Marx teki sen johtopäätöksen, että „kaikkein tärkein ja ensimmäisin on taloudellinen asema, tuotantosuhteet...“ Sen jälkeen anarkistit opettavat meitä filosofisesti: „Olisi virhe sanoa, että **ainoa** keino sitä tarkoitusta (yhteiskunnallista elämää) varten on **syönti** ja taloudellinen tuotanto... Jos pääasiassa, monistisesti, **syönti** ja taloudellinen asema **määräisivät ideologian**, niin jotkut suursyömärit olisivat neroja“ (kts. „Nobati“ № 6. S. G.).

Niin helposti näkyy käyvän Marxin ja Engelsin materialismin kumoaminen. Riittää, kun kuullaan joltain tyttökoululaiselta katujuoruja Marxista ja

Engelsistä, riittää, kun nuo katujuorut toistetaan filosofisella itsevarmuudella jonkin „Nobatin“ palstoilla, ansaitakseen heti paikalla marxilaisuuden „arvostelijan“ maineen!

Mutta sanokaahan, herrat: missä, milloin, millä taivaankappaleella ja kuka Marx on sanonut, että „**syönti määrää ideologian**“? Minkä vuoksi te ette esittäneet väitteenne vahvistukseksi ainoatakaan lausetta, ainoatakaan sanaa Marxin teoksista? Tosin Marx on sanonut, että ihmisten taloudellinen asema määrää heidän tajuntansa, heidän ideologiansa, mutta kuka teille on sanonut, että syönti ja taloudellinen asema ovat sama asia? Ettekö te tosiaankaan tiedä, että fysiologinen ilmiö, jollainen on esimerkiksi **syönti**, eroaa perinpohjaisesti sosiologisesta ilmiöstä, jollainen on esimerkiksi ihmisten **taloudellinen asema**? Näiden kahden eri ilmiön sekoittaminen toisiinsa on anteeksiannettavaa sanokaamme jollekin tyttökoululaiselle, mutta miten on saattanut käydä niin, että te, „sosialidemokratian nujertajat“, „tieteen uudistajat“, toistelette niin huolettomasti tyttökoululaisten virhettä?

Ja miten sitten tuo syönti voi määrätä yhteiskunnallisen ideologian? Ajatelkaahan tarkemmin sanojanne: syönti, syömisen muoto ei muutu, vanhaankin aikaan ihmiset söivät, pureskelivat ja sulattivat ruokaa samalla tavalla kuin nykyäänkin, mutta ideologia muuttuu kaiken aikaa. Antiikkinen, feodaalinen, porvarillinen, proletaarinen—muun muassa tuollaisia muotoja on ideologialla. Voiko olla mahdollista, että se, mikä ei muutu, määräisi sen, **mikä kaiken aikaa muuttuu?**

Menkäämme edelleen. Anarkistien mielestä Marxin materialismi „on samaa parallelismia...“ Tai vielä: „monistinen materialismi on huonosti verhottua dualismia ja kompromissi metafysiikan ja tieteen välillä...“ „Marx vajoaa dualismiin sen vuoksi, että hän kuvailee tuotantosuhteet aineelliseksi, mutta ihmisten pyrkimykset ja tahdon **harhakuvaksi ja utopiaksi**, jolla **ei ole merkitystä**, vaikka onkin olemassa“ (kts. „Nobati“ № 6. S. G.).

Marxin monistisella materialismilla ei ensinnäkään ole mitään yhteistä tolkuttoman parallelismin kanssa. Tämän materialismin näkökannalta aineellinen puoli, sisältö, **kulkee** välttämättä aatteellisen puolen, muodon **edellä**. Mutta parallelismi hylkää tämän näkökannan ja julistaa päättävästi, että enempää aineellinen kuin aatteellinenkaan puoli **ei kulje** toisensa **edellä**, että ne kumpikin kehittyvät yhdessä, paralleelisesti.

Toiseksi, vaikkapa todellakin „Marx olisi kuvaillut tuotantosuhteet aineelliseksi, mutta ihmisten pyrkimykset ja tahdon harhakuvaksi ja utopiaksi, jolla ei ole merkitystä“, niin merkitsisikö se, että Marx on dualisti? Kuten tunnettua, dualisti antaa **yhtäläisen** merkityksen aatteelliselle ja aineelliselle puolelle pitäen niitä kahtena vastakkaisena periaatteena. Mutta kun teidän sanojenne mukaan Marx asettaa aineellisen puolen korkeammalle ja aatteelliselle puolelle sitä-vastoin ei anna merkitystä pitäen sitä „utopiana“, niin mistä te olette silloin onkineet, herrat „arvostelijat“, Marxin dualismin?

Kolmanneksi, minkälainen yhteys voi olla materialistisen monismin ja dualismin välillä, kun lapsikin

tietää, että monismi pitää lähtökohtana **yhtä periaatetta** — luontoa eli olemista, jolla on aineellinen ja aatteellinen muoto, kun taas dualismi pitää lähtökohtana **kahta periaatetta** — aineellista ja aatteellista, jotka dualismin mukaan kieltävät toinen toisensa?

Neljänneksi, milloinkahan Marx „on kuvailut ihmisten pyrkimykset ja tahdon utopiaksi ja harhakuvaksi“? Tosin Marx on selittänyt „ihmisten pyrkimyksiä ja tahtoa“ taloudellisella kehityksellä, ja kun joidenkin kamariviisaiden ihmisten pyrkimykset eivät vastanneet taloudellista asiaintilaa, niin hän nimitti noita pyrkimyksiä utopistisiksi. Mutta merkitseekö se, että Marxin mielestä ihmisten pyrkimykset yleensä ovat utopistisia? Vaatiiko tämäkin selittämistä? Ettekö te tosiaankaan ole lukeneet Marxin sanoja: „**Ihmiskunta asettaa itselleen aina vain sellaisia tehtäviä, jotka se voi ratkaista**“ (kts. „Poliittisen taloustieteen kritiikkiä“, esipuhe), s.o. yleensä puhuen ihmiskunta ei pyri utopistisiin päämääriin. On selvää, että „arvostelijamme“ joko ei ymmärrä sitä, mistä hän puhuu, tai tahallaan vääristelee tosiasioita.

Viidenneksi, kuka teille on sanonut, että muka Marxin ja Engelsin mielestä „ihmisten pyrkimyksillä ja tahdolla“ ei ole merkitystä? Minkä vuoksi te ette viittaa siihen, missä he siitä puhuvat? Eikö Marx teoksissaan „Louis Bonaparten Brumairen kahdeksastoista päivä“, „Luokkataistelu Ranskassa“, „Kansalais-sota Ranskassa“ ja muissa sellaisissa kirjasissaan puhu „pyrkimysten ja tahdon“ merkityksestä? Minkä vuoksi sitten Marx on pyrkinyt kehittämään sosialistisessa hengessä proletaarien „tahtoa ja pyrkimyksiä“, mitä varten hän harjoitti propagandaa heidän keskuudessaan,

ellei hän pannut merkitystä „pyrkimyksille ja tahdolle“? Tai mistä Engels puhuu tunnetuissa kirjoituksissaan vuosina 1891—94, ellei „tahdon ja pyrkimysten merkityksestä“? Tosin Marxin mielestä ihmisten „tahto ja pyrkimykset“ ammentavat sisältönsä taloudellisesta asemasta, mutta merkitseekö se, että ne itse eivät millään tavoin vaikuta taloudellisten suhteiden kehitykseen? Onko anarkistien tosiaankin niin vaikea ymmärtää niin yksinkertaista ajatusta?

Vielä eräs herrojen anarkistien „syytös“: „ei voida kuvitella muotoa ilman sisältöä...“, sen vuoksi ei voida sanoa, että „muoto kulkee sisällön perässä (jää jälkeen sisällöstä. K.) ...ne „ovat olemassa yhdessä“... Muussa tapauksessa monismi on järjettömyyttä“ (kts. „Nobati“ № 1. S. G.).

Taaskin „tiedemiehemme“ on hiukan sotkeutunut. Että sisältöä on mahdotonta ajatella ilman muotoa — se on totta. Mutta totta on myöskin se, että olemassaoleva muoto ei koskaan vastaa täydellisesti olemassaolevaa sisältöä: ensimmäinen jää jälkeen toisesta, uusi sisältö on aina jossain määrin pukeutunut vanhaan muotoon, minkä johdosta vanhan muodon ja uuden sisällön välillä on aina olemassa ristiriita. Juuri tällä pohjalla tapahtuvat vallankumoukset, ja siinä ilmenee muun muassa Marxin materialismin vallankumouksellinen henki. Mutta „kuuluisat“ anarkistit eivät ole tätä ymmärtäneet, johon he ovat tietysti syy-päitä itse eikä materialistinen teoria.

Sellaisia ovat anarkistien katsantokannat Marxin ja Engelsin materialistiseen teoriaan nähden, jos niitä yleensä voidaan sanoa katsantokannoiksi.

III

PROLETAARINEN SOSIALISMI

Olemme nyt tutustuneet Marxin teoreettiseen oppiin: olemme tutustuneet hänen metodiinsa, olemme tutustuneet myöskin hänen teoriaansa.

Minkälaiset käytännölliset johtopäätökset meidän on tehtävä tästä opista?

Minkälainen yhteys on dialektisen materialismin ja proletaarisen sosialismin välillä?

Dialektinen metodi sanoo, että vain se luokka voi olla loppuun asti edistyksellinen, vain se luokka voi lyödä pirstoiksi orjuuden ikeen, joka kasvaa päivästä toiseen, kulkee aina eteenpäin ja taistelee uupumatta paremman tulevaisuuden puolesta. Me näemme, että ainoa luokka, joka herkeämättä kasvaa, kulkee aina eteenpäin ja taistelee tulevaisuuden puolesta, on kaupungin ja maaseudun proletariaatti. Meidän on siis palveltava proletariaattia ja pantava siihen toiveemme.

Sellainen on ensimmäinen käytännöllinen johtopäätös Marxin teoreettisesta opista.

Mutta palvelemisella ja palvelemisella on ero. Bernsteinkin „palvelee“ proletariaattia, kun hän neuvoo sitä unhoittamaan sosialismin. Myöskin Kropotkin „palvelee“ proletariaattia, kun hän ehdottaa sille hajanaista yhteisö-„socialismia“, joka on vailla laajaa teollisuusperustaa. Myöskin Karl Marx palvelee proletariaattia, kun hän kutsuu sitä proletaariseen sosialismiin, joka nojaa nykyaikaisen suurteollisuuden laajaan perustaan.

Kuinka meidän on meneteltävä, jotta työmme koi-tuisi proletariaatille hyödyksi? Millä tavalla meidän on palveltava proletariaattia?

Materialistinen teoria sanoo, että jokin määrätty ihanne voi tehdä proletariaatille suoranaisen palveluk-sen vain siinä tapauksessa, ettei tuo ihanne ole risti-riidassa maan taloudellisen kehityksen kanssa, että se vastaa täydellisesti tuon kehityksen vaatimuksia. Kapitalistisen järjestelmän taloudellinen kehitys osoittaa, että nykyaikainen tuotanto muodostuu luon-teeltaan yhteiskunnalliseksi, että tuotannon yhteis-kunnallinen luonne jyrkästi kieltää vallitsevan kapi-talistisen omistuksen ja siis meidän päätehtävämme on edistää kapitalistisen omistuksen kukistamista ja sosialistisen omistuksen pystyttämistä. Mutta tämä merkitsee, että Bernsteinin oppi, joka saarnaa sosia-lismin unhoittamista, on perinpohjin ristiriidassa taloudellisen kehityksen vaatimusten kanssa,—se aiheuttaa vahinkoa proletariaatille.

Kapitalistisen järjestelmän taloudellinen kehitys osoittaa edelleen, että nykyaikainen tuotanto laajenee joka päivä, se ei mahdu eri kaupunkien ja läänien rajoihin, se herkeämättä rikkoo noita rajoja ja ottaa valtoihinsa koko valtion alueen,—siis meidän on ter-vehdittävä tuotannon laajenemista eikä pidettävä tule- van sosialismin perustana eri kaupunkeja ja yhteisöjä, vaan koko valtion yhtenäistä ja jakamatonta aluetta, joka vastaisuudessa tietenkin laajenee yhä enemmän ja enemmän. Mutta tämä merkitsee, että Kropotkinin oppi, joka ahtaa tulevan sosialismin eri kaupunkien ja yhteisöjen puitteisiin, on ristiriidassa tuotannon

mahtavan laajentamisen etujen kanssa,— se aiheuttaa vahinkoa proletariaatille.

On taisteltava **laajan** sosialistisen elämän puolesta pitämällä sitä **tärkeimpänä** päämääränä,— siten meidän on palveltava proletariaattia.

Sellainen on toinen käytännöllinen johtopäätös Marxin teoreettisesta opista.

On selvää, että proletaarinen sosialismi on suorainen johtopäätös dialektisesta materialismista.

Mitä on proletaarinen sosialismi?

Nykyaikainen järjestelmä on kapitalistinen. Se merkitsee, että maailma on jakaantunut kahteen vastakkaiseen leiriin, pienen kapitalistiryhmän leiriin ja enemmistön — proletaarien leiriin. Proletaarit tekevät yötä päivää työtä, mutta siitä huolimatta he pysyvät edelleenkin köyhinä. Kapitalistit eivät tee työtä, mutta siitä huolimatta he ovat rikkaita. Eikä se tapahdu siksi, että muka proletaareilla ei ole kylliksi älyä, mutta kapitalistit ovat neroja, vaan se tapahtuu siksi, että kapitalistit ottavat haltuunsa proletaarien työn hedelmät, että kapitalistit riistävät proletaareja.

Minkä vuoksi juuri kapitalistit ottavat haltuunsa proletaarien työn hedelmät eivätkä proletaarit itse ota niitä? Minkä vuoksi kapitalistit riistävät proletaareja eivätkä proletaarit kapitalisteja?

Sen vuoksi, että kapitalistinen järjestelmä perustuu tavaratuotantoon: siinä saa kaikki tavaran muodon, kaikkialla vallitsee osto- ja myyntiperiaate. Siinä te voitte ostaa paitsi kulutustarvikkeita, paitsi elintarvikkeita, myöskin ihmisten työvoiman, heidän vempensä, heidän omantuntonsa. Kapitalistit tietävät tämän

kaiken ja ostavat proletaarien työvoiman, palkkaavat heitä työhön. Ja tämä merkitsee, että kapitalisteista tulee ostamansa työvoiman isäntiä. Proletaarit taas menettävät oikeuden tuohon myytyyn työvoimaan. Siis se, mikä valmistetaan tuolla työvoimalla, ei kuulu enää proletaareille, vaan kuuluu ainoastaan kapitalisteille ja menee heidän taskuunsa. Myymänne työvoima tuottaa päivässä tavaroita ehkä 100 ruplan arvosta, mutta se ei koske teitä eikä kuulu teille, se koskee vain kapitalisteja ja kuuluu heille,—teidän on saatava vain päiväpalkkanne, joka mahdollisesti riittää välttämättömien tarpeittenne tyydyttämiseen, tietenkin, jos tulette elämään säästeliäästi. Lyhyesti sanoen: kapitalistit ostavat proletaarien työvoiman, he palkkaavat proletaarit työhön ja juuri sen vuoksi kapitalistit ottavat itselleen proletaarien työn hedelmät, juuri sen vuoksi kapitalistit riistävät proletaareja eivätkä proletaarit kapitalisteja.

Mutta minkä vuoksi juuri kapitalistit ostavat proletaarien työvoiman? Minkä vuoksi proletaarit palkkautuvat työhön kapitalisteille eivätkä kapitalistit proletaareille?

Sen vuoksi, että kapitalistisen järjestelmän pääperustana on tuotantovälineiden yksityisomistus. Sen vuoksi, että tehtaat, maa ja sen uumenet, metsät, rautatiet, koneet ja muut tuotantovälineet on tehty pienen kapitalistiryhmän yksityisomaisuudeksi. Sen vuoksi, että proletaarit ovat kaikkea tuota vailla. Juuri sen vuoksi kapitalistit palkkaavat työhön proletaareja pannakseen käyntiin tehtaat,—muussa tapauksessa heidän tuotantovälineensä eivät tuottaisi ollenkaan voittoa. Juuri sen vuoksi proletaarit myy-

vät työvoimansa kapitalisteille,— muussa tapauksessa he kuolisivat nälkään.

Kaikki tämä valaisee kapitalistisen tuotannon yleistä luonnetta. Ensinnäkin on itsestään selvää, että kapitalistinen tuotanto ei voi olla jotain yhtenäistä ja järjestynyttä: se on kauttaaltaan pirstoutunut eri kapitalistien yksityisiksi liikeyrityksiksi. Toiseksi on selvää myöskin se, että tämän pirstoutuneen tuotannon välittömänä tarkoituksena ei ole väestön tarpeiden tyydyttäminen, vaan tavarain tuottaminen myytäväksi kapitalistien voiton lisäämistarkoituksessa. Mutta koska jokainen kapitalisti pyrkii lisäämään voittoa, niin jokainen heistä pyrkii tuottamaan mahdollisimman paljon tavaroita, minkä seurauksena markkinat tulevat nopeasti tulvilleen tavaroita, tavarain hinnat putoavat alas — ja alkaa yleinen kriisi.

Näinollen kriisit, työttömyys, tuotannon seisaukset, tuotannon anarkia ja muu sellainen ovat välitön seuraus nykyaikaisen kapitalistisen tuotannon järjestyttömyydestä.

Ja joskin tämä järjestymätön yhteiskuntajärjestelmä on vielä toistaiseksi hävittämättä, joskin se vielä toistaiseksi kestää lujana proletariaatin rynnäköitä vastaan, niin se on selitettävissä ennen kaikkea sillä, että sitä puolustaa kapitalistinen valtio, kapitalistinen hallitus.

Sellainen on nykyaikaisen kapitalistisen yhteiskunnan perusta.

* * *

Tuleva yhteiskunta rakennetaan epäilemättä kokonaan toiselle perustalle.

Tuleva yhteiskunta on sosialistinen yhteiskunta. Tämä merkitsee ennen kaikkea sitä, että siinä ei tule olemaan minkäänlaisia luokkia: ei tule olemaan kapitalisteja eikä proletaarejakaan — ei siis tule olemaan myöskään riistoa. Siinä tulee olemaan vain kollektiivisesti työskenteleviä uurastajia.

Tuleva yhteiskunta on sosialistinen yhteiskunta. Tämä merkitsee myöskin sitä, että riiston mukana siinä tulee hävitetyksi tavaratuoanto sekä osto ja myynti, sen vuoksi siinä ei tule olemaan sijaa työvoiman ostajille eikä myyjille, työhön palkkaajille eikä palkkautuville,—siinä tulee olemaan vain vapaita uurastajia.

Tuleva yhteiskunta on sosialistinen yhteiskunta. Tämä merkitsee vihdoin sitä, että palkkatyön mukana siinä tulee hävitetyksi kaikenlainen tuotantovälineiden yksityisomistus, siinä ei tule olemaan köyhiä proletaareja eikä rikkaita kapitalistejakaan,—siinä tulee olemaan vain uurastajia, jotka omistavat kollektiivisesti kaiken maan ja sen uumenet, kaikki metsät, kaikki tehtaat, kaikki rautatiet j.n.e.

Kuten näette, tulevan tuotannon päätarkoituksena tulee olemaan yhteiskunnan tarpeiden välitön tyydyttäminen eikä tavarain tuottaminen myytäväksi kapitalistien voiton lisäämistä varten. Siinä ei tule olemaan sijaa tavaratuotannolle, taistelulle voiton hankkimiseksi j.n.e.

On selvää myöskin se, että tuleva tuotanto on oleva sosialistisesti järjestettyä, korkealle kehittyntä tuotantoa, joka tulee ottamaan huomioon yhteiskunnan tarpeet ja tuottamaan juuri niin paljon kuin yhteiskunta tarvitsee. Siinä ei tule olemaan sijaa

tuotannon hajanaisuudelle, ei kilpailulle, ei kriiseille eikä työttömyydelle.

Siellä, missä ei ole luokkia, siellä, missä ei ole rikkaita eikä köyhiä,—siellä ei tarvita myöskään valtiota, siellä ei tarvita myöskään poliittista valtaa, joka ahdistaa köyhiä ja puolustaa rikkaita. Sosialistisessa yhteiskunnassa ei siis tarvita poliittisen vallan olemassaoloa.

Sen vuoksi Karl Marx sanoi jo vuonna 1846:

„Työväenluokka asettaa kehityksen kulussa vanhan porvarillisen yhteiskunnan tilalle sellaisen **yhteisön**, joka tekee mahdolliseksi luokat ja niiden vastakohtaisuuden; ei tule olemaan enää **mitään varsinaista poliittista valtaa...**“ (kts. „Filosofian kurjuus“) ⁸⁹.

Sen vuoksi Engels sanoi vuonna 1884:

„Valtio ei siis ole ollut olemassa ikuisesti. On ollut yhteiskuntia, jotka ovat tulleet toimeen ilman sitä, joilla ei ole ollut valtiosta ja valtiovallasta aavistusakaan. Taloudellisen kehityksen määrättyllä asteella, joka välttämättä oli sidottu yhteiskunnan jakaantumiseen luokkiin, valtio kävi... välttämättömäksi. Nyt lähestymme nopeasti sitä tuotannon kehitystasetta, jolla näiden luokkien olemassaolo ei ole vain lakannut olemasta välttämätön, vaan tulee tuotannon suoranaisesti haitaksi. Luokat häviävät yhtä kiertämättömästi kuin ne aikaisemmin ovat syntyneetkin. **Luokkien häviössä katoaa kiertämättömästi myöskin valtio.** Yhteiskunta, joka järjestää tuotannon uudella tavalla tuottajain vapaan ja tasa-arvoisen yhteisön pohjalla, siirtää koko valtiokoneen sinne, minne se silloin kuuluu: muinaisesineiden museoon, rukin ja pronssikirveen

viereen“ (kts. „Perheen, yksityisomaisuuden ja valtion alkuperä“) ⁹⁰.

Samalla on itsestään ymmärrettävää, että yleisten asiain hoitoa varten on paikallisten toimistojen ohella, joihin keskitetään erilaisia tietoja, sosialistisella yhteiskunnalla oltava keskus-tilastotoimisto, jonka on kerättävä tietoja koko yhteiskunnan tarpeista ja siten vastaavasti jaoteltava erilainen työ työtätekevien kesken. Täytyy pitää myöskin konferensseja ja etenkin edustajakokouksia, joiden päätökset tulevat olemaan ehdottoman velvoittavia seuraavaan edustajakokoukseen asti niille tovereille, jotka ovat jääneet vähemmistöksi.

Vihdoin on ilmeistä, että vapaa ja toverillinen työ on tulevassa sosialistisessa yhteiskunnassa saava aikaan kaikkien tarpeiden yhtä toverillisen ja täydellisen tyydyttämisen. Mutta tämä merkitsee, että kun tuleva yhteiskunta vaatii jokaiselta jäseneltään juuri niin paljon työtä kuin hän voi antaa, niin sen on puolestaan annettava jokaiselle niin paljon tuotteita kuin hän tarvitsee. Jokaiselta kykyjensä mukaan, jokaiselle tarpeittensa mukaan! — sellaiselle perustalle on tuleva kollektivistinen järjestelmä rakennettava. Sosialismin ensimmäisellä asteella, jolloin uuteen elämään tulee mukaan aineksia, jotka eivät ole vielä tottuneet työhön, jolloin myöskään tuotantovoimat eivät ole riittävästi kehittyneet sekä tulee vielä olemaan „karkeaa“ ja „hienoa“ työtä, — tulee periaatteen „jokaiselle tarpeittensa mukaan“ toteuttaminen tietenkin olemaan hyvin vaikeata, jonka vuoksi yhteiskunnan on pakko lähteä **tilapäisesti** jollekin toiselle, keskitielle. Mutta selvää on myöskin se, että kun tuleva yhteiskunta pääsee

valautumaan uomaansa, kun kapitalismin jätteet on hävitetty juurineen, tulee yllämainittu periaate olemaan ainoa sosialistista yhteiskuntaa vastaava periaate.

Sen vuoksi Marx sanoi vuonna 1875:

„Kommunistisen (s.o. sosialistisen) yhteiskunnan korkeammassa vaiheessa, sen jälkeen, kun on kadonnut yksilöitä orjuuttava työnjakoon alistuminen ja sen mukana myös henkisen ja ruumiillisen työn vastakohtaisuus; sen jälkeen, kun työ on lakannut olemasta yksinomaan vain elämisen keino ja tullut itse ensimmäiseksi elämäntarpeeksi; sen jälkeen, kun yksilöiden kaikin puolin kehittyessä myöskin tuotantovoimat ovat kasvaneet... vasta silloin voidaan nousta porvarillisen oikeuden ahtaan näköpiirin yläpuolelle ja yhteiskunta voi kirjoittaa lippuunsa: „Jokaiselta kykyjensä mukaan, jokaiselle tarpeittensa mukaan!“ (kts. „Gothan ohjelman arvostelua“) ⁹¹.

Sellainen on yleispiirtein kuva tulevasta sosialistisesta yhteiskunnasta Marxin teorian mukaan.

Kaikki se on hyvä. Mutta onko sosialismin toteuttaminen mahdollista? Voidaanko olettaa, että ihminen pystyy hävittämään itsestään kaikki „raakalaismaiset tottumuksensa“?

Tai vielä: jos jokainen tulee saamaan tarpeittensa mukaan, niin voidaanko olettaa, että sosialistisen yhteiskunnan tuotantovoimien taso tulee olemaan sitä varten kyllin korkea?

Sosialistinen yhteiskunta edellyttää kyllin kehittyneitä tuotantovoimia ja ihmisten sosialistista tietoisuutta, heidän sosialistista valistuneisuuttaan. Nykyisten tuotantovoimien kehitystä pidättää vallitseva kapitalistinen omistus, mutta kun otetaan huomioon,

että tulevassa yhteiskunnassa ei tule olemaan tätä omistusta, niin on itsestään selvää, että tuotantovoimat tulevat kasvamaan kymmenkertaisesti. Ei pidä myöskään unohtaa sitä seikkaa, että tulevassa yhteiskunnassa sadat tuhannet nykyiset tyhjäntoimittajat sekä myöskin työttömät käyvät käsiksi työhön ja täydentävät työtätekevien rivejä, mikä tulee suuresti edistämään tuotantovoimien kehitystä. Mitä tulee ihmisten „raakalaismaisiin“ tunteisiin ja katsomuksiin, niin ne eivät ole niinkään ikuisia kuin eräät luulevat; oli aika, alkuperäisen kommunismin aika, jolloin ihminen ei tuntenut yksityisomistusta; tuli aika, yksilöllisen tuotannon aika, jolloin yksityisomistus sai valtoihinsa ihmisten tunteet ja järjen; tulee uusi aika, sosialistisen tuotannon aika, ja mitä ihmeteltävää siinä on, jos ihmisten tunteisiin ja järkeen juurtuvat sosialistiset pyrkimykset. Eikö oleminen määrää ihmisten „tunteita“ ja katsomuksia?

Mutta missä ovat todistukset siitä, että sosialistisen järjestelmän pystyttäminen on kiertämätöntä? Seuraako nykyisen kapitalismin kehitystä kiertämättä sosialismi? Tai toisin sanoen: mistä me tiedämme, että Marxin proletaarinen sosialismi ei ole vain kaunis haave, mielikuvitusta? Missä ovat sen tieteelliset todistukset?

Historia osoittaa, että omistusmuoto on välittömästi riippuvainen tuotantomuodosta, jonka vuoksi tuotantomuodon muuttumisen mukana ennemmin tai myöhemmin kiertämättä muuttuu myöskin omistusmuoto. Oli aika, jolloin omistuksella oli kommunistinen luonne, jolloin metsät ja kedot, missä alkuperäiset ihmiset kuljeksivat, kuuluivat kaikille eivätkä yksityisille

henkilöille. Minkä vuoksi silloin oli olemassa kommunistinen omistus? Sen vuoksi, että tuotanto oli kommunistista, työ oli yhteistä, kollektiivista,— kaikki tekivät työtä yhteisvoimin eivätkä voineet tulla toimeen ilman toinen toistaan. Tuli toinen aika, pikku-porvarillisen tuotannon aika, jolloin omistus sai individualistisen (yksilöllisen) luonteen, jolloin kaikki se, mikä ihmiselle oli välttämätöntä (lukuunottamatta tietenkin ilmaa, auringonvaloa y.m.s.), katsottiin yksityisomaisuudeksi. Minkä vuoksi tapahtui sellainen muutos? Sen vuoksi, että tuotanto muuttui individualistiseksi, jokainen alkoi tehdä työtä itsensä hyväksi omaan kolkkaansa sulkeutuneena. Vihdoin tulee aika, kapitalistisen suurtuotannon aika, jolloin sadat ja tuhannet työläiset kokoontuvat saman katon alle, samaan tehtaaseen ja tekevät yhteistä työtä. Siinä te ette näe tehtävän työtä vanhaan tapaan kukin yksikseen, jolloin jokainen veti omalle taholleen,— siinä jokainen työläinen ja kunkin työhuoneen kaikki työläiset ovat kiinteästi sidottuja työssä niin tovereihinsa omassa työhuoneessaan kuin myöskin muihin työhuoneisiin. Riittää, kun työ jossakin työhuoneessa pysähtyy, niin koko tehtaan työläiset jäävät toimeettomiksi. Kuten näette, tuotantoprosessi, työ, on jo muuttunut luonteeltaan yhteiskunnalliseksi, saanut sosialistisen vivahteen. Eikä niin tapahdu ainoastaan eri tehtaissa, vaan niin tapahtuu myöskin kokonaisilla tuotantoaloilla ja tuotantoalojen kesken: riittää, kun rautatien työläiset ryhtyvät lakkoon, niin tuotanto joutuu tukalaan asemaan, riittää, kun naftan ja kivihiilen tuotanto pysähtyy, niin jonkun ajan kuluttua sulkeutuu kokonaisia tehtaita. On selvää, että tässä on tuotantoprosessi

muuttunut luonteeltaan yhteiskunnalliseksi, kollektivistiseksi. Ja koska omistuksen yksityisluonne ei vastaa tätä tuotannon yhteiskunnallista luonnetta, koska nykyaikainen kollektivistinen työ on kiertämättä johtava kollektiiviseen omistukseen, niin on itsestään selvää, että sosialistinen järjestelmä seuraa kapitalismia yhtä kiertämättömästi kuin päivä seuraa yötä.

Näin historia perustelee Marxin proletaarisen sosialismin kiertämättömyyden.

* * *

Historia puhuu meille, että sen luokan tai sen yhteiskuntaryhmän, jolla on tärkein merkitys yhteiskunnallisessa tuotannossa ja joka pitää käsissään tuotannon päätehtäviä, täytyy ajan kuluessa kiertämättä tulla tämän tuotannon isännäksi. Oli aika, patriarkaalisen järjestelmän aika, jolloin naisia pidettiin tuotannon isäntinä. Miten se on selitettävissä? Siten, että silloisessa tuotannossa, alkuperäisessä maanviljelyksessä, naisilla oli tärkein merkitys tuotannossa, he suorittivat päätehtävät, kun taas miehet kuljeksivat metsissä etsimässä riistaa. Tuli aika, patriarkaalisen järjestelmän aika, jolloin hallitseva asema tuotannossa siirtyi miesten käsiin. Minkä vuoksi tapahtui sellainen muutos? Sen vuoksi, että silloisessa tuotannossa, karjanhoitotaloudessa, jossa päätuotantovälineitä olivat keihäs, suopunki, jousi ja nuoli, tärkein merkitys oli miehillä... Tulee aika, kapitalistisen suurtuotannon aika, jolloin tuotannossa tärkein merkitys on proletaareilla, jolloin kaikki tuotannolliset päätehtävät siirtyvät heidän käsiinsä, jolloin tuotantoa ilman heitä ei voi olla olemassa ainoatakaan päivää (muistakaamme suur-

lakot), jolloin kapitalistit eivät ole vain tarpeettomia tuotannolle, vaan vieläpä häiritsevätkin sitä. Mutta mitä se merkitsee? Se merkitsee sitä, että joko kaiken yhteiskuntaelämän täytyy kokonaan luhistua tai proletariaatin täytyy ennemmin tai myöhemmin kiertämättä tulla nykyajan tuotannon isännäksi, sen ainoaksi omistajaksi, sen sosialistiseksi omistajaksi.

Nykyajan teollisuuskriisit, jotka laulavat kuolinvirttä kapitalistiselle omistukselle ja asettavat päätävästi kysymyksen: **joko kapitalismi tai sosialismi**, tekevät tämän johtopäätöksen aivan silmännähtäväksi, paljastavat havainnollisesti kapitalistien loismaisuuden ja sosialismin voiton kiertämättömyyden.

Sillä tavalla historia vielä perustelee Marxin proletaarisen sosialismin kiertämättömyyden.

Proletaarinen sosialismi rakentuu ylläesitetuille tieteellisille perustoille eikä sentimentaalisiin tunteisiin, ei abstraktiseen „oikeudenmukaisuuteen“ eikä rakkauteen proletariaattia kohtaan.

Tämän vuoksi proletaarista sosialismia nimitetään myöskin „tieteelliseksi sosialismiksi“.

Engels sanoi jo vuonna 1877:

„Ellei meillä olisi suurempaa varmuutta työntuotteiden nykyisen jakotavan... lähenevästä mullistuksesta kuin tietoisuus, että tämä jakotapa on epäoikeudenmukainen ja että täytyyhän oikeuden lopultakin voittaa, niin asiamme olisivat huonolla tolalla ja me saisimme odottaa kauan...“ Kaikkein tärkeintä tässä asiassa on se, että „nykyajan kapitalistisen tuotantotavan synnyttämät tuotantovoimat kuin myös sen luoma tuotteiden jakojärjestelmä ovat joutuneet räikeään ristiriitaan itse tämän tuotantotavan kanssa,

jopa siinä määrin, että täytyy tapahtua tuotanto- ja jakotavan mullistus, joka poistaa kaikki luokkeroavaisuudet, jotta koko nykyajan yhteiskunta ei tuhoutuisi. Tähän kouraantuntuvaan aineelliseen tosiasiiaan... eikä jonkun kamariviisaan käsityksiin oikeudesta ja vääryydestä, perustuu nykyaikaisen sosialismin voitonvarmuus“ (kts. „Anti-Dühring“) ⁹².

Tämä ei tietenkään merkitse sitä, että kun kerran kapitalismi mätänee, niin sosialistinen järjestelmä voidaan pystyttää milloin hyvänsä, milloin vain tahdomme. Niin ajattelevat ainoastaan anarkistit ja muut pikkuporvarilliset ideologit. Sosialistinen ihanne ei ole kaikkien luokkien ihanne. Se on vain proletariaatin ihanne, ja sen toteuttaminen ei välittömästi kiinnosta kaikkia luokkia, vaan ainoastaan proletariaattia. Ja tämä merkitsee, että niin kauan kuin proletariaatti muodostaa vähäisen osan yhteiskunnasta, niin kauan sosialistisen järjestelmän pystyttäminen on mahdotonta. Vanhan tuotantomuodon tuho, kapitalistisen tuotannon kasvaminen yhä suuremmaksi suurtuotannoksi ja yhteiskunnan enemmistön proletarisoituminen — sellaiset ehdot ovat välttämättömiä sosialismin toteuttamiselle. Mutta se ei vielä riitä. Yhteiskunnan enemmistö voi jo olla proletarisoitu, mutta sosialismi saattaa silti vielä jäädä toteutumatta. Ja tämä sen vuoksi, että sosialismin toteuttamiseksi tarvitaan kaiken tuon lisäksi vielä proletariaatin luokkatietoisuutta, lujaa yhteenliittymistä ja taitoa johtaa omaa asiaansa. Mutta kaiken tuon hankkimiseksi tarvitaan vuorostaan niinsanottu poliittinen vapaus, s.o. sanan-, paino-, lakko- ja yhdistymisvapaus, sanalla sanoen luokkataisteluvapaus. Mutta poliittista vapautta ei ole turvattu

kaikkialla yhtäläillä. Sen vuoksi proletariaatille ei ole samantekevää, millaisissa oloissa se joutuu taistelemaan: itsevaltiudellisen maaorjuuden (Venäjä), monarkistisen perustuslain (Saksa), suurporvarillisen tasavallan (Ranska) vaiko demokraattisen tasavallan (jota Venäjän sosialidemokratia vaatii) oloissa. Parhaiten ja täydellisimmin on poliittinen vapaus turvattu demokraattisessa tasavallassa, tietenkin sikäli kuin se yleensä voidaan turvata kapitalismin aikana. Sen vuoksi kaikki proletaarisen sosialismin kannattajat välttämättä pyrkivät saamaan perustetuksi demokraattisen tasavallan parhaana sosialismiin johtavana „siltana“.

Tämän vuoksi marxilainen ohjelma jakaantuu nykyoloissa kahteen osaan: **maksimiohjelmaan**, joka asettaa päämääräksi sosialismin, ja **minimiohjelmaan**, jonka tarkoituksena on raivata tie sosialismiin demokraattisen tasavallan kautta.

* * *

Kuinka proletariaatin on toimittava, mille tielle sen on lähdeittävä toteuttaakseen tietoisesti ohjelmansa, kukistaakseen kapitalismin ja rakentaakseen sosialismin?

Vastaus on selvä: proletariaatti ei voi saavuttaa sosialismia tekemällä sovinnon porvariston kanssa, sen on välttämättä lähdeittävä taistelun tielle, ja tämän taistelun on oltava luokkataistelua, koko proletariaatin taistelua koko porvaristoa vastaan. Joko porvaristo kapitalismeineen tahi proletariaatti sosialismeineen! Siihen on proletariaatin toiminnan, sen luokkataistelun perustuttava.

Mutta proletariaatin luokkataistelulla on monenlaisia muotoja. Esimerkiksi lakko on luokkataistelua, samantekevää, onko se osittaislakko tai yleislakko. Boikotti ja sabotaashi ovat epäilemättä luokkataistelua. Luokkataistelua ovat myöskin joukkokulkueet, mielenosoitukset, osallistuminen edustuslaitoksiin y.m., samantekevää, ovatko ne yleisiä parlamentteja tai paikallisia itsehallintoja. Ne ovat kaikki saman luokkataistelun eri muotoja. Me emme käy tässä selvittämään, millä taistelumuodolla on suurempi merkitys proletariaatille sen luokkataistelussa, huomautamme vain, että omalla ajallaan ja omalla paikallaan ne ovat kaikki proletariaatille ehdottomasti tarpeen välttämättömänä keinona oman valveutuneisuutensa ja järjestyneisyytensä kehittämiseksi. Ja valveutuneisuus ja järjestyneisyys ovat proletariaatille välttämättömiä kuin ilma. Mutta on huomautettava myöskin siitä, että kaikki nuo taistelumuodot ovat proletariaatille ainoastaan **valmistelukeinoja**, että ei ainoakaan noista muodoista erikseen otettuna ole **ratkaiseva** keino, jonka avulla proletariaatti voi kukistaa kapitalismin. Kapitalismia ei voida kukistaa pelkällä yleislakolla: yleislakko voi ainoastaan valmistaa eräitä ehtoja kapitalismin kukistamiselle. On mahdollonta ajatella, että proletariaatti voisi kukistaa kapitalismin vain osallistumalla parlamenttiin: parlamentarismia avulla voidaan vain valmistella joitain ehtoja kapitalismin kukistamiseksi.

Mikä sitten on se **ratkaiseva** keino, jonka avulla proletariaatti kukistaa kapitalistisen järjestelmän?

Se keino on **sosialistinen vallankumous**.

Lakot, boikotti, parlamentarismi, joukkokulkuheet, mielenosoitukset — kaikki nuo taistelumuodot ovat hyviä sellaisina keinoina, jotka valmentavat ja järjestävät proletariaattia. Mutta yksikään noista keinoista ei pysty hävittämään vallitsevaa epätasa-arvoisuutta. Kaikki nuo keinot on keskitettävä yhteen ratkaisevaan pääkeinoon, proletariaatin on noustava ja lähdeittävä päättävään rynnistykseen porvaristoa vastaan hävittääkseen kapitalismin perustuksiaan myöten. Juuri sellainen ratkaiseva pääkeino on sosialistinen vallankumous.

Sosialistista vallankumousta ei voida pitää odottamattomana ja lyhytaikaisena iskuna, se on proletariaatin joukkojen pitkäaikaista taistelua, jossa ne tuottavat porvaristolle tappion ja valtaavat sen asemat. Ja koska proletariaatin voitto tulee samaan aikaan olemaan herruutta voitettuun porvaristoon nähden, koska **luokkien yhteentörmäyksen aikana** toisen luokan tappio merkitsee toisen luokan herruutta, niin sosialistisen vallankumouksen ensimmäinen aste tulee olemaan proletariaatin poliittista herruutta porvaristoon nähden.

Proletariaatin sosialistisesta **diktatuurista**, proletariaatin toimeenpanemasta vallan valtaamisesta — siitä on sosialistisen vallankumouksen alettava.

Mutta tämä merkitsee, että niin **kauan kuin porvaristoa ei ole täydellisesti voitettu**, niin kauan kuin siltä ei ole pakkoluovutettu rikkautta, proletariaatilla täytyy välttämättä olla käytettävänään sotilaallinen voima, sillä täytyy välttämättä olla oma „proletaarinen kaartinsa“, jonka avulla se torjuu kuolevan porvariston vastavallankumoukselliset rynnäköit aivan

samalla tavalla kuin Pariisin proletariaatin oli tehtävä Kommuunin aikana.

Proletariaatin sosialistinen diktatuuri taas on välttämätön, että proletariaatti voisi sen avulla pakko-
luovuttaa porvariston omaisuuden, ottaa pois koko por-
varistolta maat, metsät, tehtaat, koneet, rautatiet j.n.e.

Porvariston omaisuuden pakkoluovutukseen — siihen on sosialistisen vallankumouksen johdettava.

Sellainen on se ratkaiseva pääkeino, jonka avulla proletariaatti kukistaa nykyisen kapitalistisen järjes-
telmän.

Sen vuoksi Karl Marx sanoi jo vuonna 1847:

„...Ensimmäisenä askeleena työväen vallankumouk-
sessa on proletariaatin nouseminen hallitsevaksi
luokaksi... Proletariaatti käyttää poliittista herruutta
ottaakseen vähitellen pois porvaristolta kaiken
pääoman, keskittääkseen kaikki tuotantovälineet...
hallitsevaksi luokaksi järjestyneen proletariaatin hal-
tuun...“ (kts. „Kommunistisen puolueen manifesti“).

Sitä tietä on proletariaatin kuljettava, jos se haluaa toteuttaa sosialismin.

Tästä yleisestä periaatteesta johtuvat kaikki muut-
kin taktilliset katsantokannat. Lakoilla, boikotilla,
mielenosoituksilla ja parlamentarismilla on merkitystä
vain sikäli, mikäli ne edistävät proletariaatin järjes-
täytymistä, sen järjestöjen lujittamista ja laajenta-
mista sosialistisen vallankumouksen suorittamiseksi.

*
*
*

Siis sosialismin toteuttamiseksi on välttämätön
socialistinen vallankumous ja sosialistinen vallan-
kumous on alettava proletariaatin diktatuurilla, s.o.

proletariaatin on valloitettava itselleen poliittinen valta pakkoluovuttaakseen sen avulla porvariston omaisuuden.

Mutta kaikkea tätä varten on välttämätöntä proletariaatin järjestäytyneisyys, sen rivien lujittaminen, sen yhteenliittäminen, lujien proletaaristen järjestöjen muodostaminen ja niiden herkeämätön kasvu.

Millaisiin muotoihin proletariaatin järjestäytymisen on valauduttava?

Kaikkein laajimmalle levinneitä joukkojärjestöjä ovat ammattiliitot ja työväen osuuskunnat (etupäässä tuotannolliset ja kulutusosuuskunnat). Liittojen tarkoituksena on taistelu (pääasiassa) teollisuuspääomaa vastaan työväen aseman parantamiseksi nykyajan kapitalismin puitteissa. Osuuskuntien tarkoituksena on taistelu (pääasiassa) kauppapääomaa vastaan työväen kulutuksen laajentamiseksi alentamalla välttämättömimpien tarvikkeiden hintoja ja tietenkin tuon samaisen kapitalismin puitteissa. Niin ammattiliitot kuin osuuskunnatkin ovat ehdottoman tarpeellisia proletariaatille sellaisina keinoina, jotka järjestävät proletaarien joukkoa. Sen vuoksi Marxin ja Engelsin proletaarisen sosialismin näkökannalta proletariaatin on tartuttava näihin kumpaankin järjestömuotoon, lujitettava ja voimistettava niitä, tietenkin, mikäli vallitsevat poliittiset olot sen sallivat.

Mutta yksistään ammattiliitot ja osuuskunnat eivät voi tyydyttää taistelevan proletariaatin organisatoorisia tarpeita. Ja ne eivät voi tyydyttää niitä siksi, että mainitut järjestöt eivät voi mennä kapitalismin puitteiden ulkopuolelle, sillä niiden tarkoituksena on työväen aseman parantaminen kapitalismin puitteissa.

Mutta työläiset haluavat päästä kokonaan vapaiksi kapitalistisesta orjuudesta, he tahtovat lyödä pirstoiksi nuo samaiset puitteet eivätkä tahdo liikkua vain kapitalismin puitteissa. Tarvitaan siis vielä sellainen järjestö, joka kokoo ympärilleen työväen kaikkien ammattialojen valveutuneet ainekset, tekee proletariaatista tietoisien luokan ja asettaa tärkeimmäksi päämääräkseen kapitalistisen järjestelmän murskaamisen ja sosialistisen vallankumouksen valmistelun.

Sellainen järjestö on proletariaatin sosialidemokraattinen puolue.

Tämän puolueen täytyy olla luokkapuolue, kokonaan riippumaton muista puolueista,— sillä tämä puolue on proletaarien luokan puolue, proletaarien, joiden vapauttaminen voi tapahtua vain heidän omilla käsillään.

Tämän puolueen täytyy olla vallankumouksellinen puolue,— sillä työväen vapauttaminen on mahdollista vain vallankumouksellista tietä, sosialistisen vallankumouksen avulla.

Tämän puolueen täytyy olla internationalistinen puolue, jonka ovien on oltava avoinna jokaiselle valveutuneelle proletaarille,— sillä työväen vapauttaminen ei ole kansallinen, vaan yhteiskunnallinen kysymys, jolla on yhtäläinen merkitys niin gruusialaiselle proletaarille kuin myöskin venäläiselle proletaarille ja muiden kansakuntien proletaareille.

Tästä käy selväksi, että mitä lujemmin eri kansakuntien proletaarit liittyvät yhteen, mitä perusteellisemmin hävitetään niiden välille pystytetyt kansalliset raja-aidat, sitä voimakkaammaksi tulee proletariaatin puolue, sitä helpommaksi tulee proletariaatin järjestäytyminen yhdeksi jakamattomaksi luokaksi.

Tämän vuoksi on proletariaatin järjestöissä otettava käytäntöön, mikäli se on mahdollista, sentralismin periaate federalistisen hajanaisuuden vastapainoksi, yhdentekevää, ovatko näitä järjestöjä puolue, ammattiliitot tai osuuskunnat.

Selvää on myöskin se, että kaikkien näiden järjestöjen on rakennuttava demokraattiselle perustalle, tietenkin, mikäli sitä eivät estä jotkin poliittiset ja muut ehdot.

Millaisten tulee olla keskinäissuhteiden toisaalta puolueen ja toisaalta osuuskuntien ja ammattiliittojen välillä? Tuleeko noiden jälkimmäisten olla puolueeseen kuuluvia tai puolueeseen kuulumattomia järjestöjä? Tämän kysymyksen ratkaisu riippuu siitä, missä ja minkälaisissa olosuhteissa proletariaatti joutuu taistelemaan. Joka tapauksessa on epäilemätöntä, että sekä ammattiliitot että osuuskunnat kehittyvät sitä täydellisemmin, mitä ystävällisemmissä suhteissa ne ovat proletariaatin sosialistiseen puolueeseen. Ja näin on siksi, että nämä molemmat taloudelliset järjestöt, elleivät ne ole lähellä lujaa sosialistista puoluetta, useinkin mataloittavat ja unohtavat yhteiset luokka-edut ahdasmielisten ammattietujen hyväksi ja siten aiheuttavat proletariaatille suurta vahinkoa. Sen vuoksi on kaikissa tapauksissa pidettävä huoli siitä, että puolueella on aatteellis-poliittinen vaikutus ammattiliittoihin ja osuuskuntiin. Vain sillä ehdolla mainitut järjestöt muodostuvat siksi sosialistiseksi kouluksi, joka järjestää erillisiin ryhmiin hajaantuneen proletariaatin tietoiseksi luokaksi.

Sellaisia ovat yleisesti otettuina Marxin ja Engelsin proletaarisen sosialismin luonteenomaiset piirteet.

Mitä mieltä anarkistit ovat proletaarisesta sosialismista?

Ennen kaikkea on tiedettävä, että proletaarinen sosialismi ei ole pelkkä filosofinen oppi. Se on proletaaristen joukkojen oppi, niiden lippu, maailman proletaarit kunnioittavat sitä ja „kumartavat“ sille. Marx ja Engels eivät siis ole pelkästään jonkun filosofisen „koulun“ kanta-isiä— he ovat elävän, päivä päivältä kasvavan ja lujittuvan proletaarisen liikkeen eläviä johtajia. Sen, joka taistelee tätä oppia vastaan, joka tahtoo sen „kumota“, on tämä kaikki otettava tarkoin huomioon, ettei suotta ruhjoisi otsaansa ylivoimaisessa taistelussa. Herrat anarkistit tietävät sen hyvin. Sen vuoksi he taistelussa Marxia ja Engelsiä vastaan turvautuvat aivan epätavalliseen, tavallaan uuteen aseeseen.

Mikä uusi ase se on? Onko se kapitalistisen tuotannon uusi tutkimus? Onko se Marxin „Pääoman“ kumoaminen? Ei tietenkään! Tai ehkä he „uusilla tosiasioilla“ ja „induktiivisella“ metodilla aseistautuneina „tieteellisesti“ kumoavat sosialidemokratian „evankeliumin“—Marxin ja Engelsin „Kommunistisen puolueen manifestin“? Ei sekään! Mikä sitten on tuo epätavallinen keino?

Se on Marxin ja Engelsin syyttäminen „kirjallisesta varkaudesta“! Mitä luulisitte sen olevan? Marxilla ja Engelsillä ei kuulemma ole mitään omaa, tieteellinen sosialismi on keksintöä, sillä Marxin ja Engelsin „Kommunistisen puolueen manifesti“ on alusta loppuun asti „varastettu“ Victor Considérantin „Manifestista“. Se on tietysti hyvin naurettavaa, mutta anarkistien „verraton johtaja“

V. Tsherkezishvili kertoo meille sellaisella itsevarmuudella tuota huvittavaa historiaa, ja jokin Pierre Ramus, tuo Tsherkezishvilin kevytmielinen „apostoli“, sekä kotoiset anarkistimme toistelevat niin innokkaasti tuota „keksintöä“, että sietää vaikkapa lyhyesti pysähtyä tähän „historiaan“.

Kuunnelkaahan Tsherkezishviliä:

„Koko „Kommunistisen puolueen manifestin“ teoreettinen osa, nimittäin ensimmäinen ja toinen luku... on otettu V. Considérantilta. Siis Marxin ja Engelsin „Manifesti“— tuo legaalisen vallankumouksellisen demokratian raamattu — on vain toisilla sanoilla esitetty tökerö jäljennös V. Considérantin „Manifestista“. Marx ja Engels eivät ole ainoastaan esittäneet omanaan Considérantin „Manifestin“ sisältöä, vaan... vieläpä lainanneet eri otsikotkin“ (kts. Tsherkezishvilin, Ramusin ja Labriolan kirjoituskokoelmaa, joka on julkaistu saksankielellä nimellä „„Kommunistisen puolueen manifestin“ alkuperä“, s. 10).

Saman toistaa toinen anarkisti P. Ramus:

„Voidaan varmasti väittää, että heidän (Marxin ja Engelsin) pääteoksensa („Kommunistisen puolueen manifesti“) on pelkkä varkaus (plagiaatti), hävytön varkaus, mutta he eivät ole jäljentäneet sitä sanasta sanaan, niinkuin tavalliset varkaat tekevät, vaan ovat varastaneet ainoastaan ajatukset ja teorit...“ (kts. sama, s. 4).

Samaa toistavat myöskin meidän anarkistimme „Nobatissa“, „Mushassa“⁹³, „Hmassa“⁹⁴ j.n.e.

Siis osoittautuu, että tieteellinen sosialismi teoreettisine perusteineen on „varastettu“ Considérantin „Manifestista“.

Onko tuollaiselle väitteelle minkäänlaisia perusteita?

Kuka on V. Considérant?

Kuka on Karl Marx?

V. Considérant, joka kuoli vuonna 1893, oli utopisti Fourier'n oppilas ja pysyi auttamattomana **utopistina**, joka näki „Ranskan pelastuksen“ luokkien **sovittamisessa**.

Karl Marx, joka kuoli vuonna 1883, oli materialisti, **utopistien vihollinen**, hän näki ihmiskunnan vapautuksen takeen tuotantovoimien kehityksessä ja luokkien **taistelussa**.

Mitä yhteistä heillä on keskenään?

Marxin ja Engelsin materialistinen teoria on tieteellisen sosialismin **teorettinen** perusta. Tämän teorian mukaan tuotantovoimien kehitys määrää täydellisesti yhteiskuntaelämän kehityksen. Kun tilanherrain maaorjuusjärjestelmää seurasi porvarillinen järjestelmä, niin „syynä“ siihen oli se, että tuotantovoimien kehitys oli tehnyt kiertämättömäksi porvarillisen järjestelmän syntymisen. Tai vielä: kun nykyistä porvarillista järjestelmää seuraa kiertämättä sosialistinen järjestelmä, niin se tapahtuu siksi, että nykyisten tuotantovoimain kehitys vaatii sitä. Siitä johtuu kapitalismin kukistamisen ja sosialismin pystyttämisen historiallinen välttämättömyys. Siitä johtuu marxilainen väittäjä, että meidän on etsittävä ihanteemme tuotantovoimien kehityshistoriasta eikä ihmisen päästä.

Sellainen on Marxin ja Engelsin „**Kommunistisen puolueen manifestin**“ **teorettinen** perusta (kts. „Kommunistisen puolueen manifesti“, I ja II luku).

Puhuuko V. Considérantin „Demokraattinen manifesti“ jotain sellaista? Onko Considérant materialistisella kannalla?

Me vakuutamme, ettei Tsherkezishvili, ei Ramus eivätkä meidän „nobatilaistemme“ esitä Considérantin „Demokraattisesta manifestista“ ainoatakaan lausuntoa, ei ainoatakaan sanaa, joka vahvistaisi, että Considérant oli materialisti ja piti yhteiskuntaelämän kehityksen perustana tuotantovoimien kehitystä. Päinvastoin, me tiedämme vallan hyvin, että Considérant tunnetaan sosialismin historiassa utopisti-idealistina (kts. Paul Louis, „Sosialismin historia Ranskassa“).

Mikä sitten panee nuo kummalliset „arvostelijat“ jaarittelemaan joutavia, minkä takia he käyvät arvostelemaan Marxia ja Engelsiä, kun he eivät edes pysty eroittamaan idealismia materialismista? Tekevätköhän he sen ihmisiä naurattaakseen?..

Tieteellisen sosialismin **taktillinen** perusta on oppi leppymättömästä luokkataistelusta, sillä luokkataistelu on **paras** ase proletariaatin käsissä. Proletariaatin luokkataistelu on se ase, jonka avulla proletariaatti valloittaa poliittisen vallan ja sitten pakkoluovuttaa porvariston omaisuuden pystyttääkseen sosialismin.

Sellainen on Marxin ja Engelsin „Manifestissa“ esitetyn tieteellisen sosialismin **taktillinen** perusta.

Puhutaanko Considérantin „Demokraattisessa manifestissa“ mitään sentapaista? Pitääkö Considérant luokkataistelua parhaana aseena proletariaatin käsissä?

Kuten Tsherkezishvilin ja Ramusin kirjoituksista näkyy (katso yllämainittua kokoelmaa), Considérantin „Manifestissa“ ei ole siitä sanaakaan,— siinä vain todetaan luokkien taistelu surullisena tosiasiana. Mitä

taas tulee luokkataisteluun kapitalismin hävittämisen keinona, niin siitä Considérant sanoo „Manifestissaan“ näin:

„Pääoma, työ ja luonnonlahjat — siinä on tuotannon kolme perusainesta, kolme rikkauden lähde, kolme teollisuuskoneiston ratasta... Niitä edustavilla kolmella luokalla on „yhteiset edut“; niiden tehtävänä on pakoittaa koneet tekemään työtä kapitalistien ja kansan hyväksi... Niillä on... suuri päämäärä: **yhdistää kaikki luokat toisiinsa kansakunnan yhtenäisyydellä...**“ (kts. K. Kautskyn kirjasta „Kommunistisen puolueen manifesti — plagiaatti“, s. 14, jossa esitetään tuo kohta Considérantin „Manifestista“).

Kaikki luokat, liittykää yhteen! — sellaisen tunnuksen julistaa V. Considérant „Demokraattisessa manifestissaan“.

Mitä yhteistä on tuolla luokkien **sovittamisen** taktiikalla sekä Marxin ja Engelsin esittämällä leppymättömän luokkataistelun taktiikalla heidän antaessaan päättävästi kehoituksen: **kaikkien maiden proletaarit, liittykää yhteen kaikkia antiproletaarisia luokkia vastaan?**

Niillä ei ole tietenkään mitään yhteistä!

Mitä joutavaa nuo herrat Tsherkezishvilit ja heidän kevytmieliset säestäjensä sitten jauhavat! Pitävätkö he meitä vainajina! Luulevatko he tosiaan, että me emme vedä heitä selville vesille?!

Vihdoin vielä eräs seikka on mielenkiintoinen. V. Considérant eli vuoteen 1893. Vuonna 1843 hän julkaisi „Demokraattisen manifestinsa“. Marx ja Engels kirjoittivat „Kommunistisen puolueen manifestinsa“ vuoden 1847 lopulla. Siitä lähtien on Marxin ja

Engelsin „Manifesti“ julkaistu monina uusina painoksina kaikilla Euroopan kielillä. Kuten tunnettua, Marx ja Engels aloittivat „Manifestillaan“ uuden aikakauden. Siitä huolimatta ei Considérant eivätkä hänen ystävänsäkään missään kertaakaan Marxin ja Engelsin eläessä sanoneet, että Marx ja Engels olivat varastaneet „socialismin“ Considérantin „Manifestista“. Eikö se ole kummallista, lukija?

Mikä sitten panee nuo „induktiiviset“ nousukaat... — anteeksi, „tiedemiehet“ — jaarittelemaan hölynpölyä? Kenen nimessä he puhuvat? Tuntevatko he tosiaan paremmin kuin Considérant hänen „Manifestinsa“? Tai ehkä he luulevat, että V. Considérant ja hänen kannattajansa eivät olleet lukeneet „Kommunistisen puolueen manifestia“?

Mutta riittäköön... Riittäköön, sillä anarkistit itsekin eivät kiinnitä vakavaa huomiota Ramusin ja Tsherkezishvilin don-quiijotemaiseen sotaretkeen: tuon naurettavan sotaretken maineeton loppu on liiankin selvä viitsiäkseni kiinnittää siihen suurta huomiota...

Siirtykäämme arvostelun oleelliseen puoleen.

* * *

Anarkisteja vaivaa eräs tauti: he kovin mielellään „arvostelevat“ vastustajiensa puolueita, mutta eivät viitsi vaivautua edes jossain määrin tutustumaan noihin puolueisiin. Me näimme, että anarkistit menettelivät juuri niin „arvostellessaan“ sosialidemokraattien dialektista metodia ja materialistista teoriaa (kts. I ja II luku). He menettelevät samalla tavalla myös silloin, kun kajoavat sosialidemokraattien tieteellisen socialismin teoriaan.

Ottakaamme vaikkapa seuraava tosiasia. Kukapa ei tietäisi, että eserräin ja sosialidemokraattien välillä on periaatteellisia erimielisyyksiä. Kukapa ei tietäisi, että ensinmainitut kieltävät marxilaisuuden, sen materialistisen teorian, sen dialektisen metodin, sen ohjelman ja luokkataistelun, kun taas sosialidemokraatit nojaavat kokonaisuudessaan marxilaisuuteen? Sille, joka on vaikkapa ohimennen kuullut väittelystä „Revoljutsionnaja Rossijan“ (eserräin äänenkannattajan) ja „Iskran“ (socialidemokraattien äänenkannattajan) välillä, täytyy tulla itsestään selväksi tuo periaatteellinen ero. Mutta mitä te sanotte niistä „arvostelijoista“, jotka eivät näe tätä eroa ja huutavat, että muka sekä eserrät että sosialidemokraatit ovat marxilaisia? Niinpä esimerkiksi anarkistit väittävät, että „Revoljutsionnaja Rossija“ ja „Iskra“ ovat kumpikin marxilaisia lehtiä (kts. anarkistien kirjoituskokoelma „Leipä ja vapaus“, s. 202).

Sillä tavalla anarkistit „tuntevat“ sosialidemokraattien periaatteet!

Tämän jälkeen on itsestään selvää, missä määrin perusteltua on heidän „tieteellinen arvostelunsa“...

Tarkastelkaamme tuota „arvosteluakin“.

Anarkistien pää-„syytös“ on se, että he eivät tunnusta sosialidemokraatteja todellisiksi **sosialisteiksi**, te ette ole sosialisteja, te olette sosialismin vihollisia, hokevat he.

Kropotkin kirjoittaa siitä näin:

„...Me tulemme toisiin johtopäätöksiin kuin sosialidemokraattisen koulukunnan... taloustieteilijäin enemistö... Me... menemme vapaaseen kommunismiin asti, kun taas sosialistien (lue: myöskin sosialidemokraat-

tien. Tekijä) enemmistö menee valtiokapitalismiin ja kollektivismiin asti“ (kts. Kropotkin, „Nykyaikainen tiede ja anarkismi“, s. 74—75).

Mitä on sosialidemokraattien „valtiokapitalismi“ ja „kollektivismi“?

Kropotkin kirjoittaa siitä näin:

„Saksalaiset sosialistit sanovat, että kaikki kootut rikkaudet on keskitettävä valtion käsiin, joka antaa ne työväen yhtymille, järjestää tuotannon ja vaihdon sekä tulee valvomaan yhteiskunnan elämää ja työtä“ (kts. Kropotkin, „Kapinoitsijan puheita“, s. 64).

Ja edelleen:

„Kollektivistit tekevät... luonnoksissaan... kaksinkertaisen virheen. He tahtovat hävittää kapitalistisen järjestelmän, mutta kuitenkin säilyttävät kaksi laitosta, jotka muodostavat tuon järjestelmän perustan: edustuksellisen hallinnan ja palkkatyön“ (kts. „Leivän valloittaminen“, s. 148)... „Kollektivismi, kuten tunnettua... säilyttää... palkkatyön. Vain... edustuksellinen hallitus... tulee isännän tilalle...“ Tuon hallituksen edustajat „pitävät oikeutenaan käyttää kaikkien hyväksi tuotannosta saatavan lisäarvon. Sen lisäksi tuossa järjestelmässä tehdään ero... työläisen työn ja koulunkäyneen henkilön työn välillä: kollektivistin näkökannalta sekatyöläisen työ on yksinkertaista työtä, kun taas käsityöläinen, insinööri, tiedemies y.m. tekevät sitä, mitä Marx nimittää monimutkaiseksi työksi, ja heillä on oikeus saada suurempaa palkkaa“ (sama, s. 52). Näinollen työläiset eivät tule saamaan tarvitsemiaan tuotteita tarpeittensa mukaan, vaan „sen mukaisesti, kuinka paljon he ovat tehneet yhteiskunnalle palveluksia“ (kts. sama, s. 157).

Samaa toistavat gruusialaisetkin anarkistit, mutta vain suuremmalla itsevarmuudella. Heidän joukostaan tulee häikäilemättömyytensä puolesta erikoisesti esiin herra Bâton. Hän kirjoittaa:

„Mitä on sosialidemokraattien kollektivismi? Kollektivismi eli oikeammin sanoen valtiokapitalismi perustuu seuraavaan periaatteeseen: jokaisen on tehtävä työtä niin paljon kuin haluaa tai niin paljon kuin valtio määrää saaden palkkioksi työnsä hinnan tavarana...“ Siinä siis „tarvitaan lakiasäättävä kokous... tarvitaan (myöskin) toimeenpaneva valta, s.o. ministereitä, kaikenlaisia hallintomiehiä, santarmeja ja urkkijoita, mahdollisesti sotaväkeäkin, jos tyytymättömiä tulee olemaan liian paljon“ (kts. „Nobati“ № 5, s. 68—69).

Sellainen on herrojen anarkistien ensimmäinen „syytös“ sosialidemokratiaa vastaan.

* *
* *

Anarkistien järkeilystä siis seuraa, että:

1. Sosialidemokraattien mielestä sosialistinen yhteiskunta on muka mahdoton ilman hallitusta, joka pääisäntänä ollen tulee palkkaamaan työläisiä työhön ja jolla tulee välttämättä olemaan „ministerejä... santarmeja ja urkkijoita“. 2. Sosialidemokraattien mielestä sosialistisessa yhteiskunnassa ei muka tulla hävittämään jakautumista „karkeaan“ ja „hienoon“ työhön, siinä tullaan hylkäämään periaate: „jokaiselle tarpeittensa mukaan“— ja tullaan hyväksymään toinen periaate: „jokaiselle ansioittensa mukaan“.

Näihin kahteen kohtaan rakentuu anarkistien „syytös“ sosialidemokratiaa vastaan.

Onko tuolla herrojen anarkistien esittämällä „syytöksellä“ minkäänlaista perustetta?

Me vakuutamme: kaikki, mitä anarkistit tässä tapauksessa puhuvat, on joko käsittämättömyyden seurausta tai halpamaista pänttelua.

Tässä ovat tosiasiat.

Karl Marx sanoi jo vuonna 1846: „Työväenluokka asettaa kehityksen kulussa vanhan porvarillisen yhteiskunnan tilalle sellaisen yhteisön, joka tekee mahdolltomaksi luokat ja niiden vastakohtaisuuden; ei tule olemaan enää **mitään varsinaista poliittista valtaa...**“ (kts. „Filosofian kurjuus“).

Vuoden kuluttua Marx ja Engels lausuiivat saman ajatuksen „Kommunistisen puolueen manifestissa“ („Kommunistisen puolueen manifesti“, II luku).

Engels kirjoitti vuonna 1877: „Ensimmäinen teko, jossa valtio todella esiintyy koko yhteiskunnan edustajana — tuotantovälineiden haltuunottaminen yhteiskunnan nimessä — on samalla sen viimeinen itsenäinen teko valtiona. Valtiovallan puuttuminen yhteiskunnallisiin suhteisiin käy alalla toisensa jälkeen tarpeettomaksi ja sitten lakkaa itsestään... Valtiota ei poisteta, se **kuolee pois**“ („Anti-Dühring“).

Sama Engels kirjoitti vuonna 1884: „Valtio ei siis ole ollut olemassa ikuisesti. On ollut yhteiskuntia, jotka ovat tulleet toimeen ilman sitä, joilla ei ole ollut valtiosta... aavistustakaan. Taloudellisen kehityksen määrättyllä asteella, joka välttämättä oli sidottu yhteiskunnan jakaantumiseen luokkiin, valtio kävi... välttämättömäksi. Nyt me lähestymme nopeasti

sitä tuotannon kehitystasetta, jolla näiden luokkien olemassaolo ei ole vain lakannut olemasta välttämättömän, vaan tulee tuotannon suoranaiseksi haitaksi. Luokat häviävät yhtä kiertämättömästi kuin ne aikaisemmin ovat syntyneetkin. **Luokkien hävitessä katoaa kiertämättömästi myöskin valtio.** Yhteiskunta, joka järjestää tuotannon uudella tavalla tuottajain vapaan ja tasa-arvoisen yhteisön pohjalla, siirtää koko valtiokoneen sinne, minne se silloin kuuluu: muinaisesineiden museoon, rukiin ja pronssikirveen viereen“ (kts. „Perheen, yksityisomaisuuden ja valtion alkuperä“).

Saman Engels toisti vuonna 1891 (kts. Johdanto teokseen „Kansalaissota Ranskassa“).

Kuten näette, sosialidemokraattien mielestä sosialistinen yhteiskunta on sellainen yhteiskunta, jossa ei tule olemaan sijaa niinsanotulle valtiolle, poliittiselle valalle ministereineen, kuvernööreineen, santarmeineen, poliiseineen ja sotilaineen. Valtion olemassaolon viimeinen vaihe tulee olemaan sosialistisen vallankumouksen kausi, jolloin proletariaatti ottaa valtiovallan omiin käsiinsä ja muodostaa oman hallituksensa (diktatuurinsa) porvariston hävittämiseksi lopullisesti. Mutta kun porvaristo on hävitetty, kun luokat on hävitetty, kun sosialismi on lujittunut, silloin ei enää tarvita minkäänlaista poliittista valtaa,— ja niinsanottu valtio poistuu historian alalle.

Kuten näette, mainittu anarkistien „syytös“ on aivan perusteetonta panettelua.

Mitä tulee „syytöksen“ toiseen kohtaan, niin siitä Karl Marx sanoo seuraavaa:

„Kommunistisen (s.o. sosialistisen) yhteiskunnan korkeammassa vaiheessa, sen jälkeen kun on kadon-

nut yksilöitä orjuuttava työnjakoon alistuminen ja sen mukana myös **henkisen ja ruumiillisen työn vastakohtaisuus**; sen jälkeen kun työ on... tullut itse ensimmäiseksi elämäntarpeeksi; sen jälkeen kun yksilöiden kaikin puolin kehittyessä myöskin tuotantovoimat ovat kasvaneet... vasta silloin voidaan nousta porvarillisen oikeuden ahtaan näköpiirin yläpuolelle ja yhteiskunta voi kirjoittaa lippuunsa: „**Jokaiselta kykyjensä mukaan, jokaiselle tarpeittensa mukaan!**““ (Gothan ohjelman arvostelua“).

Kuten näette, Marxin mielestä kommunistisen (s.o. sosialistisen) yhteiskunnan korkeampi vaihe on sellainen järjestelmä, jossa on kokonaan poistettu jakautuminen „karkeaan“ ja „hienoon“ työhön sekä ristiriita henkisen ja ruumiillisen työn välillä, työ on tehty tasasuhtaiseksi ja yhteiskunnassa vallitsee todella kommunistinen periaate: jokaiselta kykyjensä mukaan, jokaiselle tarpeittensa mukaan. Siinä ei ole sijaa palkkatyölle.

On selvää, että tuokin „syytös“ on aivan perusteeton.

Joko tahi: joko herrat anarkistit eivät ole edes nähneetkään yllämainittuja Marxin ja Engelsin teoksia ja harjoittavat „arvostelua“ kuulopuheitten perusteella tahi he tuntevat mainitut Marxin ja Engelsin teokset, mutta tahallaan valehtelevat.

Sellainen on ensimmäisen „syytöksen“ kohtalo.

* * *

Anarkistien toinen „syytös“ sisältyy siihen, että he kieltävät sosialidemokratian **vallankumouksellisuuden**.

Te ette ole vallankumouksellisia, te kiellätte väkivaltaisen vallankumouksen, te tahdotte pystyttää sosialismin vain äänestyslippujen avulla — sanovat meille herrat anarkistit.

Kuunnelkaahan:

„...Sosialidemokraatit... deklamoivat mielellään sellaisista aiheista kuin „vallankumous“, „vallankumouksellinen taistelu“, „taistelu ase kädessä“... Mutta jos te yksinkertaisuudessaanne pyydätte heiltä asetta, niin he antavat teille juhlallisesti äänestyslipun vaaleja varten...“ He vakuuttelevat, että „ainoa vallankumouksellisille sopiva tarkoituksenmukainen taktikka on rauhallinen ja legaalinen parlamentarismi uskollisuudenvaloineen kapitalismille, säädetylle valalle ja koko nykyiselle porvarilliselle järjestelmälle“ (kts. kirjoituskokoelmaa „Leipä ja vapaus“, s. 21, 22—23).

Samaa sanovat gruusialaiset anarkistit, tietenkin vielä suuremmalla itsevarmuudella. Ottakaapa vaikka Bâton, joka kirjoittaa:

„Koko sosialidemokratia... sanoo avoimesti, että taistelu kiväärien ja aseiden avulla on porvarillinen vallankumoustapa ja että puolueet voivat ottaa haltuunsa vallan vain äänestyslippujen avulla, vain yleisten vaalien avulla, ja uudistaa sitten yhteiskunnan toisenlaiseksi parlamenttienemmistön ja lainsäädännön kautta“ (kts. „Valtiovallan valtaaminen“, s. 3—4).

Niin sanovat herrat anarkistit marxilaisista.

Onko tällä „syytöksellä“ mitään perustetta?

Me väitämme, että anarkistit siinäkin ilmaisevat sivistymättömyytensä ja panettelunhalunsa.

Tässä ovat tosiasiat.

Karl Marx ja Friedrich Engels kirjoittivat jo vuoden 1847 lopulla:

„Kommunistit halveksivat salata mielipiteitään ja aikomuksiaan. He selittävät avoimesti, että **heidän päämääränsä voidaan saavuttaa ainoastaan väkivaltaisesti kumoamalla** koko tähänastinen yhteiskuntajärjestys. Vaviskoot vallassaolevat luokat Kommunistisen Vallankumouksen koittaissa. Proletaareilla ei siinä ole muuta menetettävänä kuin kahleensa. Heillä on maailma voitettavana. **Kaikkien maiden proletarit, liittykää yhteen!**“ (kts. „Kommunistisen puolueen manifesti“. Eräissä legaalisisissa painoksissa on käännöksessä jätetty pois muutama sana).

Vuonna 1850, odoteltaessa uutta nousua Saksassa, Karl Marx kirjoitti silloisille saksalaisille tovereille:

„Aseita ja ampumatarvikkeita ei pidä minkään tekosyyyn nojalla luovuttaa käsistään... **työläisten on... järjestyttävä itsenäiseksi proletaariseksi kaartiksi, jolla on omat päällikkönsä ja oma yleisesikuntansa...**“ Ja tämä „on pidettävä mielessä edessäolevan kapinan aikana ja sen jälkeen“ (kts. „Kölnin oikeusjuttu“. Marxin vetoamus kommunisteille)⁹⁶.

Karl Marx ja Friedrich Engels kirjoittivat vuosina 1851—52: „...Kun kerran kapina on aloitettu, niin on toimittava mitä suurimmalla **päätäväisyydellä ja ryhdyttävä hyökkäykseen**. Puolustus on jokaisen aseellisen kapinan surma... Yllätä vastustajasi silloin, kun sen voimat ovat vielä hajallaan, hanki joka päivä uusia, vaikkapa pieniäkin menestyksiä... pakoita vihollisesi perääntymään, ennenkuin se ehtii koota voimiaan sinua

vastaan: sanalla sanoen, toimi Dantonin — tähän asti tunnetuista vallankumoustaktiikan mestareista suurimman — sanojen mukaan: rohkeutta, rohkeutta ja vielä kerran rohkeutta“ („Vallankumous ja vastavallankumous Saksassa“).

Meidän mielestämme tässä ei ole kysymys ainoastaan „äänestyslipuista“.

Muistakaahan vihdoin Pariisin Kommuunin historiaa, muistakaahan, kuinka rauhallisesti Kommuuni toimi, kun se tyytyneenä Pariisissa saavutettuun voittoon jätti hyökkäämättä Versaillesiin, tuohon vastavallankumouksen pesään. Kuinka luulette: mitä Marx silloin sanoi? Kehoittiko hän pariisilaisia vaaleihin? Hyväksyikö hän Pariisin työläisten huolettomuuden (koko Pariisi oli työläisten käsissä), hyväksyikö hän heidän jalomielisen suhtautumisensa voitettuihin versaillesilaisiin? Kuunnelkaahan Marxia:

„Mikä joustavuus, mikä historiallinen aloitekyky, mikä uhrautuvaisuus onkaan noilla pariisilaisilla! Kuusi kuukautta kärsittyään nälkää... he nousevat kapinaan preussilaisten pistinten edessä... Historia ei tunne toista esimerkkiä tuollaisesta sankaruudesta! Jos heidät voitetaan, niin syynä ei tule olemaan mikään muu kuin heidän „jalomielisyytensä“. **Olisi pitänyt mennä Versaillesiin heti paikalla**, kun Vinoy ja hänen perässään Pariisin Kansalliskaartin taantumuksellinen osa olivat paenneet Pariisista. Oikea hetki päästettiin menemään ohi liiasta tunnontarkkuudesta. Ei tahdottu **aloittaa kansalaissotaa**, niinkuin se häjy kuvatus Thiers ei muka olisi jo aloittanut kansalaissotaa yrittäessään riisua Pariisin aseista!“ („Kirjeitä Kugelmannelle“) ⁹⁶.

Niin ajattelivat ja toimivat Karl Marx ja Friedrich Engels.

Niin ajattelevat ja toimivat sosialidemokraatit.

Mutta anarkistit hokevat yhä: Marxia ja Engelsiä sekä heidän seuraajiansa kiinnostavat ainoastaan äänestysliput, he eivät hyväksy väkivaltaisia vallankumoustekoja!

Kuten näette, myöskin tuo „syytös“ on panettelua, joka paljastaa anarkistien sivistymättömyyden marxilaisuuden olemukseen nähden.

Sellainen on toisen „syytöksen“ kohtalo.

* * *

Anarkistien kolmas „syytös“ sisältyy siihen, että he kieltävät sosialidemokratian kansanomaisen luonteen, kuvaavat sosialidemokraatit byrokraateiksi ja väittävät, että sosialidemokraattinen proletariaatin diktatuurin suunnitelma on vallankumouksen surma, ja sitäpaitsi, koska sosialidemokraatit kannattavat tuollaista diktatuuria, niin he todellisuudessa haluavat pystyttää oman diktatuurinsa proletariaatin yli eikä proletariaatin diktatuuria.

Kuunnelkaahan herra Kropotkinia:

„Me anarkistit olemme langettaneet lopullisen tuomion diktatuurille... Me tiedämme, että kaikenlainen diktatuuri, olivatpa sen aiheet kuinka rehellisiä hyvänsä, johtaa vallankumouksen kuolemaan. Me tiedämme... että diktatuuriaate ei ole mitään muuta kuin hallitusfetishismin turmiollinen tuote, hallitusfetishismin, joka... on aina pyrkinyt ikuistuttamaan orjuuden“ (kts. **Kropotkin**, „Kapinoitsijan puheita“, s. 131).

Sosialidemokraatit eivät hyväksy ainoastaan vallankumouksellista diktatuuria, vaan he myös „kannattavat diktatuuria proletariaatin yli... Työläiset kiinnostavat heitä vain sikäli, mikäli työläiset ovat kurinalainen armeija heidän käsissään... Sosialidemokratia pyrkii proletariaatin avulla ottamaan valtiokoneen omiin käsiinsä“ (kts. „Leipä ja vapaus“, s. 62 ja 63).

Samaa sanovat gruusialaiset anarkistit:

„Proletariaatin diktatuuri suoranaudessa mielessä on kerrassaan mahdotonta, sillä diktatuurin kannattajat ovat valtiomielisiä eikä heidän diktatuurinsa tule olemaan koko proletariaatin vapaata toimintaa, vaan sen saman edustuksellisen vallan asettamista yhteiskunnan johtoon, joka nykyäänkin on olemassa“ (kts. **Bâton**, „Valtiovallan valtaaminen“, s. 45). Sosialidemokraatit eivät kannata diktatuuria edistääkseen proletariaatin vapautusta, vaan... „pystyttääkseen herruudellaan uuden orjuuden“ (kts. „Nobati“ № 1, s. 5. **Bâton**).

Sellainen on herrojen anarkistien kolmas „syytös“.

Ei tarvitse suuresti vaivautua, kun voidaan paljastaa tuo anarkistien uusi parjaus, joka on tehty lukijan pettämisen tarkoituksessa.

Me emme ryhdy tässä erittelemään Kropotkinin perinpohjin virheellistä katsantokantaa, jonka mukaan kaikenlainen diktatuuri on vallankumouksen surma. Siitä tulemme puhumaan sitten, kun käsittelemme anarkistien taktiikkaa. Nyt haluamme kajota vain itse „syytökseen“.

Jo vuoden 1847 lopulla Karl Marx ja Friedrich Engels sanoivat, että sosialismin pystyttämiseksi pro-

letariaatin täytyy valloittaa poliittinen diktatuuri torjuakseen tämän diktatuurin avulla porvariston vastavallankumoukselliset rynnäkököt ja ottaakseen siltä pois tuotantovälineet, että tämän diktatuurin ei pidä olla muutamien henkilöiden diktatuuria, vaan sen on oltava koko proletariaatin luokan diktatuuria:

„Proletariaatti käyttää poliittista herruuttaan ottaakseen vähitellen pois porvaristolta kaiken pääoman, keskittääkseen kaikki tuotantovälineet... hallitsevaksi luokaksi järjestyneen proletariaatin haltuun...“ (kts. „Kommunistisen puolueen manifesti“).

Proletariaatin diktatuuri tulee siis olemaan koko proletariaatin luokan diktatuuria porvariston yli eikä muutamien henkilöiden herruutta proletariaatin yli.

Myöhemmin he toistavat saman ajatuksen miltei kaikissa teoksissaan, kuten esimerkiksi „Louis Bonaparten Brumairen kahdeksastoista päivä“, „Luokkataitelu Ranskassa“, „Kansalaissota Ranskassa“, „Vallankumous ja vastavallankumous Saksassa“, „Anti-Dühring“ ynnä muissa teoksissaan.

Mutta tässä ei ole kaikki. Saadakse selville sen, kuinka Marx ja Engels ymmärsivät proletariaatin diktatuurin, saadakse selville, miten mahdollisena he pitivät tämän diktatuurin toteuttamista, kaikkea sitä varten on hyvin mielenkiintoista tietää heidän suhtautumisensa Pariisin Kommuuniin. Asia on niin, että proletariaatin diktatuuri saa osakseen moitteita paitsi anarkistien keskuudessa myöskin kaupunkien pikkuporvariin keskuudessa, muun muassa kaikenlaisten teurastajain ja kapakoitsijain keskuudessa — kaikkien niiden keskuudessa, joita Marx ja Engels

nimittivät poroporvareiksi. Puhuessaan tuollaisille poroporvareille Engels sanoi proletariaatin diktatuurista näin:

„Saksalainen poroporvari on viime aikoina alkanut jälleen tuntea terveellistä kauhua kuullessaan sanat: **proletariaatin diktatuuri**. Niinpä niin, hyvät herrat, tahdotteko tietää, miltä tämä diktatuuri näyttää? Katsokaa Pariisin Kommuunia. Se oli proletariaatin diktatuuria“ (kts. „Kansalaissota Ranskassa“. Engelsing Johdanto)⁹⁷.

Kuten näette, Engels käsitti proletariaatin diktatuurin sellaiseksi kuin oli Pariisin Kommuuni.

On selvää, että jokaisen, joka tahtoo tietää, mitä marxilaisten käsityksen mukaan on proletariaatin diktatuuri, on tutustuttava Pariisin Kommuuniin. Kääntykäämme mekin Pariisin Kommuunin puoleen. Jos osoittautuu, että Pariisin Kommuuni todellakin oli yksityisten henkilöiden diktatuuria proletariaatin yli, niin silloin — alas marxilaisuus, alas proletariaatin diktatuuri! Mutta jos me huomaamme, että Pariisin Kommuuni oli todellisuudessa proletariaatin diktatuuria porvariston yli, niin silloin... silloin nauramme aivan sydämen pohjasta anarkistisille juorukelloille, joille taistelussa marxilaisuutta vastaan ei jää muuta neuvoksi kuin keksiä juoruja.

Pariisin Kommuunin historialla on kaksi kautta: ensimmäinen kausi, jolloin asioita Pariisissa johti tunnettu „Keskuskomitea“, ja toinen kausi, jolloin „Keskuskomitean“ valtuuksien päätyttyä asioiden johto luovutettiin vastikään valitulle Kommuunille. Mikä oli „Keskuskomitea“, keitä siihen kuului? Edessämme on Arthur Arnould'n „Pariisin Kommuunin kansanhisto-

ria“, joka Arnould'n sanojen mukaan vastaa lyhyesti tähän kysymykseen. Taistelu oli vasta alkamassa, kun noin 300.000 pariisilaista työläistä komppanioiksi ja pataljooniksi järjestäytyneinä valitsi keskuudestaan edustajat. Siten muodostettiin „Keskuskomitea“.

„Kaikki nämä kansalaiset („Keskuskomitean“ jäsenet), jotka valittiin omien komppaniainsa ja pataljooniensa osittaisvaaleilla“, sanoo Arnould, „olivat tunnettuja vain niissä pienehköissä ryhmissä, joiden edustajia he olivat. Mitä väkeä he olivat, minkälaisia he olivat ja mitä he halusivat tehdä?“ Se oli „nime-tön hallitus, johon kuului miltei yksinomaan tavallisia työläisiä ja pikkutoimitsijoita, joista kolmen neljäsosan nimiä ei tunnettu heidän katujensa tai toimistojensa ulkopuolella... Perinnäistavat tulivat rikotuiksi. Jotain odottamatonta tapahtui maailmassa. Siinä ei ollut ainoatakaan hallitsevien luokkien edustajaa. Oli puhjennut vallankumous, jota ei edustanut asianajaja, ei eduskuntamies, ei sanomalehtimies eikä kenraali. Heidän tilallaan oli **malminlouhija** Creusot'sta, **kirjan-sitoja**, **kokki** j.n.e.“ (kts. „Pariisin Kommuunin kansanhistoria“, s. 107).

Arthur Arnould jatkaa:

„Me olemme, lausuivat „Keskuskomitean“ jäsenet, tuntemattomia elimiä, kuuliainen ase hyökkäyksen kohteeksi joutuneen kansan käsissä... Me olemme... kansan tahdon palvelijoita, me olemme tässä ollaksemme sen kaikuna, hankkiaksemme sille voiton. Kansa haluaa Kommuunin ja me pysymme paikoillamme ryhtyäksemme Kommuunin vaaleihin. Ei enempää eikä vähempää. Nuo diktaattorit eivät nousseet väkijoukkoa korkeammalle eivätkä laskeutuneet sitä

alemmaksi. Tuntui, että he elivät yhdessä sen kanssa, sen mukana, sen avulla, ja että he neuvottelevat sen kanssa joka hetki, kuuntelevat ja kertovat sen, mitä kuulevat, ja pyrkivät vain suppeassa muodossa... tuomaan esiin kolmensadan tuhannen ihmisen mielihiteen“ (kts. sama, s. 109).

Siten menetteli Pariisin Kommuuni olemassaolonsa ensimmäisellä kaudella.

Sellainen oli Pariisin Kommuuni.

Sellainen on proletariaatin diktatuuri.

Siirtykäämme nyt Kommuunin toiseen kauteen, jolloin „Keskuskomitean“ asemesta toimi Kommuuni. Puhuessaan näistä kahdesta kaudesta, jotka kestivät kaksi kuukautta, Arnould huudahtaa ihastuksissaan, että se oli todellista kansan diktatuuria. Kuunnelkaahan:

„Suurenmoinen näky, jonka tuo kansa muodosti kahden kuukauden aikana, antaa meille voimaa ja uskoa... katso tulevaisuutta silmiin. Noiden kahden kuukauden ajan Pariisissa oli todellinen diktatuuri, kaikkein täydellisin ja kiistämättömin, ei yhden henkilön diktatuuri, vaan koko kansan — tilanteen ainoan herran — diktatuuri... Tuo diktatuuri kesti yli kaksi kuukautta keskeytymättä, maaliskuun 18 päivästä toukokuun 22 päivään (1871)...“ Itse asiassa „...Kommuuni oli vain moraalinen valta eikä sillä ollut muuta aineellista voimaa kuin... kansalaisten yleinen kannatus, kansa oli vallaanpitäjä, ainoa vallaanpitäjä, se muodosti itse oman poliisilaitoksensa ja kaupunginhallituksensa...“ (kts. sama, s. 242 ja 244).

Siten luonnehtii Pariisin Kommuunia Kommuunin jäsen, sen lähitaistelujen aktiivinen osanottaja Arthur Arnould.

Samalla tavalla luonnehtii Pariisin Kommuunia sen toinen jäsen ja aktiivinen osanottaja **Lissagaray** (katso hänen kirjaansa „Pariisin Kommuunin historia“).

Kansa „ainoana vallanpitäjänä“, „ei yhden henkilön diktatuuri, vaan koko kansan diktatuuri“— sellainen oli Pariisin Kommuuni.

„Katsokaa Pariisin Kommuunia. Se oli proletariaatin diktatuuria“, huudahti Engels poroporvareille.

Sellainen on proletariaatin diktatuuri Marxin ja Engelsin käsityksen mukaan.

Kuten näette, herrat anarkistit tuntevat proletariaatin diktatuurin, Pariisin Kommuunin, ja marxilaisuuden, jota he tämän tästä „arvostelevat“, yhtä hyvin kuin me teidän kanssanne, lukija, tunnemme kiinan kielen.

On selvää, että diktatuuria on kahdenlaista. On vähemmistön diktatuuria, pienen ryhmän diktatuuria, Trepovien ja Ignatjevien diktatuuria, joka on tähdätty kansaa vastaan. Sellaisen diktatuurin johdossa on tavallisesti suosikkikunta, joka tekee salaisia päätöksiä ja kiristää silmukkaa kansan enemmistön kaulassa.

Marxilaiset ovat sellaisen diktatuurin vihollisia, ja he taistelevat sellaista diktatuuria vastaan paljon sitkeämmin ja uhrautuvammin kuin kovaa melua pitävät anarkistimme.

On myöskin toisenlaista diktatuuria, proletaarisen enemmistön diktatuuria, joukon diktatuuria, joka on tähdätty porvaristoa vastaan, vähemmistöä vastaan. Siinä ovat joukot diktatuurin johdossa, siinä ei ole sijaa suosikkikunnalle eikä salaisille päätöksille, siinä tehdään kaikki julkisesti, kadulla, kokouksissa, sillä tämä diktatuuri on kadun ja joukon

diktatuuria, kaikkia sortajia vastaan tähdättyä diktatuuria.

Sellaista diktatuuria marxilaiset kannattavat „molemmilla käsillään“, ja tekevät sen siksi, että sellainen diktatuuri on suuren sosialistisen vallankumouksen suurenmoista alkua.

Herrat anarkistit ovat sekoittaneet keskenään nämä kaksi diktatuuria, jotka kieltävät toinen toisensa, ja siksi he joutuivatkin naurettavaan asemaan: he eivät taistele marxilaisuutta vastaan, vaan omaa mielikuvitustaan vastaan, he eivät taistele Marxia ja Engelsiä vastaan, vaan tuulimyllyjä vastaan, niinkuin aikoi- naan teki autuas Don Quijote...

Sellainen on kolmannen „syytöksen“ kohtalo.

(Jatkoa seuraa.)*

Sanomalehdet: „Ahal Drojeba“ („Uusi Aika“)

Nº 5, 6, 7 ja 8; joulukuun 11, 18 ja 25 pnä 1906

sekä tammikuun 1 pnä 1907,

„Tshveni Tshovreba“ („Elämämme“)

Nº 3, 5, 8 ja 9; helmikuun 21, 28, 27

ja 28 pnä 1907,

„Dro“ („Aika“) Nº 21, 22, 23 ja 26;

huhtikuun 4, 5, 6 ja 10 pnä 1907

Allekirjoitus: K o...

Käännetty gruusian kielestä

* Jatko ei ilmestynyt lehdistössä, sillä puolueen Keskuskomitea siirsi toveri Stalinin vuoden 1907 keskivaiheilla puoluetyöhön Bakuun, jossa hänet muutaman kuukauden kuluttua vangittiin, ja muistiinpanot „Anarkismi vaiko sosialismi?“ teoksen viimeisiä lukuja varten katosivat kotitarkastuksessa. *Toim.*